

**ZÁKLADY SLOVENSKÉHO JAZYKA
PRE UKRAJINSKÝCH ŠTUDENTOV**

**ОСНОВИ СЛОВАЦЬКОЇ МОВИ
ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ**

Hanna Strohanova

Prešov 2026

ZÁKLADY SLOVENSKEHO JAZYKA PRE UKRAJINSKÝCH ŠTUDENTOV
ОСНОВИ СЛОВАЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

Autorka: doc. Hanna Strohanova, PhD.

Vydala: Prešovská univerzita v Prešove
vo Vydavateľstve Prešovskej univerzity Prešov, 2026

Vydanie: prvé

Učebný text je výsledkom práce na projekte „Štipendiá pre excelentných výskumníkov ohrozených konfliktom na Ukrajine“.

Financovanie EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu č. 09I03-03-V01-00156.

Funded by the EU NextGenerationEU through the Recovery and Resilience Plan for Slovakia under the project No. 09I03-03-V01-00156.

Jazyková korektúra a supervízia v slovenskom jazyku: Mgr. Slavka Oriňáková, PhD.

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani žiadna jeho časť sa nesmie reprodukovat', ukladať do informačných systémov ani inak rozširovať bez predchádzajúceho súhlasu majiteľov autorských práv.

© Text – doc. Hanna Strohanova, PhD., 2026

© Prešovská univerzita v Prešove, 2026

Prešov 2026

ISBN 978-80-555-3684-2

EAN 9788055536842

PREDHOVOR

Odborné skriptá *Základy slovenského jazyka pre ukrajinských študentov / Основи словацької мови для українських студентів* sú primárne vytvorené ako pomôcka, resp. doplnkový materiál pre ukrajinských študentov začínajúcich štúdium na Prešovskej univerzite v Prešove. Nemajú špecifické zameranie, pracujú so základnou slovnou zásobou a jednoduchými vetnými konštrukciami, preto sú vhodné aj pre učiacich sa nižšieho veku na iných slovenských školách, od žiakov 2. stupňa základnej školy či strednej školy. Tieto odborné skriptá sa dajú využiť ako podporný materiál pri úvodnom kurze slovenského jazyka, ale rovnako pomôžu aj pri individuálnom samoštúdiu.

Do tohto učebného materiálu autorka vybrala osem tematických oblastí, s ktorými sa začiatočník stretáva pri prvom kontakte s cudzím jazykom. Ich dvojjazyčný prehľad je zaradený na začiatok textu namiesto úvodu. Kapitoly sú jednotne zostavené, na začiatku sú frázy, prípadne lexika týkajúca sa danej témy, nasleduje teoretický výklad pravidiel vybraného jazykového javu a poslednú časť kapitoly tvoria úlohy na precvičenie preberanej problematiky. V jednotlivých kapitolách autorka vysvetľuje viaceré gramatické javy, pričom koncepčne postupuje vždy rovnako (teoretický výklad s praktickými ukážkami, cvičenia). Z oblasti flexie substantív okrem nevyhnutných pádov predstavuje aj pády, ktoré sa zvyčajne nepreberajú v nosných učebniciach slovenčiny pre zahraničných študentov v prvom semestri štúdia (genitív a datív singuláru a plurálu). Využitím tohto učebného textu tak študent získava komplexnejšiu predstavu o skloňovacom systéme slovenčiny. Úlohy na precvičenie učiva sú v niektorých kapitolách obohatené o krátke anekdoty či vtipy súvisiace do istej miery s preberanými témami. Majú preveriť chápanie slovenskej lexiky v inom kontexte a zároveň majú spestriť učebný proces. Na konci učebných textov sa nachádza záverečné testovanie, kde si učitelia nájdu tri varianty testu s kľúčom k správnym odpovediam.

Predkladané skriptá majú za prvotný cieľ predstaviť základný korpus potrebný na postupné dosiahnutie jazykovej úrovne A1. Ide o premyslený výber tém, gramatiky a lexiky potrebnej na začiatku štúdia slovenského jazyka. Veríme, že tento edukačný materiál bude vhodnou pomôckou pre dosiahnutie jazykovej úrovne A1, ktorá je pre zahraničného študenta nevyhnutnou podmienkou pre úspešné ukončenie prvého semestra štúdia na Prešovskej univerzite. Zároveň mu pomôže ľahšie sa adaptovať na slovenské kultúrno-spoločenské prostredie.

Odborné skriptá sú výsledkom práce na projekte «Štipendia pre excelentných výskumníkov ohrozených konfliktom na Ukrajine». *Financovanie EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu č. 09I03-03-V01-00156. (Funded by the EU NextGenerationEU through the Recovery and Resilience Plan for Slovakia under the project No. 09I03-03-V01-00156.)*

Slavka Oriňáková

OBSAH

PREDHOVOR	3
ТЕМАТИСКÝ ПРЕГЛЯД	6
1 ПЕРША ЗУСТРІЧ / PRVÉ STRETNUTIE	8
1.1 Словацька абетка / Slovenská abeceda	9
2 ПРИВІТАННЯ І ПРОЩАННЯ / POZDRAVY PRI STRETNUTIACH A ROZLÚČKACH	13
2.1 Особові займенники / Osobné zámená	13
2.2 Дієслова у словацькій мові / Slovesá v slovenčine	14
2.3 Формальна / неформальна комунікація (ty /vy) / Neformálna komunikácia (ty /vy)	25
Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly	28
3 ЗНАЙОМСТВО / ZOZNÁMENIE	29
3.1 Іменник у словацькій мові / Podstatné meno v slovenčine	29
3.2 Запитальні займенники: kto? čo? / Opytovacie zámená: kto? čo?	34
3.3 Утворення простих речень / Tvorenie jednoduchých viet	36
3.4 Представлення себе / Predstavujeme sa	38
Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly	39
4 ДНІ ТИЖНЯ, МІСЯЦІ, ПОРИ РОКУ / DNI TÝŽDŇA, MESIACE, ROČNÉ OBDOVIA	40
4.1 Називний відмінок (kto? čo?) / Nominatív podstatných mien (kto? čo?)	41
Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly	44
4.2 Минулий час. Форма дієслів у минулому часі / Minulý čas. Forma slovies v minulom čase	44
Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly	46
4.3 Майбутній час дієслів. Форма дієслів у майбутньому часі / Budúci čas slovies. Forma slovies v budúcom čase	47
4.4 Прислівники часу. Фази доби / Príslovky času. Fázy dňa	52
4.5 Прийменники часу / Predložky pri výrazoch času	54
Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly	58

5	ЧИСЛА І ЛІЧБА / ČÍSLA A POČÍTANIE	60
5.1	Числівники (1 – 100) / Číslovky (1 – 100)	61
5.2	Узгодження числівників із іменниками / Vázba čísloviek s podstatnými menami	63
	Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly	65
6	СІМ'Я / RODINA	66
6.1	Родовий відмінок (koho? čoho?) / Genitív (koho? čoho?)	66
6.2	Присвійні займенники / Privlastňovacie zámená	69
6.3	Присвійні прикметники / Privlastňovacie prídavné mená	74
	Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly	79
7	ПОДАРУНКИ ТА ПОКУПКИ / DARČEKY A NÁKUPY	80
7.1	Давальний відмінок (komu? čomu?) / Datív (komu? čomu?)	80
7.2	Прийменники: до кого/чого, до, проти / Predložky: k, ku, proti	86
7.3	Вказівні займенники / Ukazovacie zámená	88
	Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly	92
8	МІСТО І ОРІЄНТАЦІЯ / MESTO A ORIENTÁCIA	93
8.1	Знахідний відмінок (koho? čo?) / Akuzatív (koho? čo?)	94
8.2	Дієслова, що відмінюються з знахідним відмінком / Slovesá spájajúce sa s akuzatívom	98
8.3	Запитання: Kde je? Kam ideš? / Otázky: Kde je? Kam ideš?	102
	Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly	105
	ПІДСУМКОВЕ ТЕСТУВАННЯ / ZÁVEREČNÉ TESTOVANIE	106
	КЛЮЧ ДО ТЕСТІВ	112
	БІБЛІОГРАФІЯ / LITERATÚRA	114

ТЕМАТИКÝ ПРЕГЛАД

1. Перша зустріч / Prvé stretnutie

Граматика / Gramatika

Алфавіт і звуки	Abeceda a hlásky
Вимова голосних/приголосних (тверді/м'які)	Výslovnosť samohlások/spoluhlások (tvrdá/mäkká)
Наголос	Prízvuk

2. Привітання і прощання / Pozdravy pri stretnutiach a rozlúčkach

Граматика / Gramatika

Особові займенники (<i>ja, ty, on, ona</i>)	Osobné zámená (<i>ja, ty, on, ona</i>)
Дієслова у словацькій мові. Дієвідмінювання основних дієслів	Slovesá v slovenčine. Časovanie základných slovies
Формальна/неформальна комунікація (<i>ty/vy</i>)	Formálna/neformálna komunikácia (<i>ty/vy</i>)

3. Знайомство / Zoznámenie

Граматика / Gramatika

Іменник у словацькій мові	Podstatné meno v slovenčine
Запитальні займенники: <i>Kto? Čo?</i>	Opytovacie zámená: <i>Kto? Čo?</i>
Утворення простих речень	Tvorenie jednoduchých viet
Представлення себе: <i>Volám sa ..., Som študent ...</i>	Predstavujeme sa: <i>Volám sa ..., Som študent ...</i>

4. Дні тижня, місяці, пори року / Dni týždňa, mesiace, ročné obdobia

Граматика / Gramatika

Називний відмінок (<i>xto? čo?</i>)	Nominatív (<i>kto? čo?</i>)
Минулий час дієслів. Зміна дієслів у минулому часі	Minulý čas slovies. Forma slovies v minulom čase
Майбутній час дієслів. Зміна дієслів у майбутньому часі	Budúci čas slovies. Forma slovies v budúcom čase
Прислівники часу: <i>včera, dnes, zajtra</i>	Príslovky času: <i>včera, dnes, zajtra</i>
Прийменники з часом: <i>v pondelok, v januári</i>	Predložky pri výrazoch času: <i>v pondelok, v januári</i>

5. Числа і лічба / Čísla a počítanie

Граматика / Gramatika

Числівники (1 – 100)	Číslovky (1 – 100)
Узгодження числівників із іменниками	Väzba čísloviek s podstatnými menami

6. Сім'я / Rodina

Граматика / Gramatika

Родовий відмінок (<i>кого? чого?</i>)	Genitív (<i>koho? čoho?</i>)
Присвійні займенники	Privlastňovacie zámená
Присвійні прикметники	Privlastňovacie prídavné mená

7. Подарунки та покупки / Darčeky a nákupy

Граматика / Gramatika

Давальний відмінок (<i>кому? чому?</i>)	Datív (<i>komu? čomu?</i>)
Прийменники: <i>до кого/чого, до, проти</i>	Predložky: <i>k, ku, proti</i>
Вказівні займенники: <i>той, та, те, цей, ця, це, ті (чоловічий рід, множина), ті (жіночий/середній рід, множина)</i>	Ukazovacie zámená: <i>ten, tá, to, tento, táto, toto, tí, tie</i>

8. Місто і орієнтація / Mesto a orientácia

Граматика / Gramatika

Знахідний відмінок (<i>кого? що?</i>)	Akuzatív (<i>vidím koho? čo?</i>)
Дієслова, що відмінюються з знахідним відмінком	Slovesá spájajúce sa s akuzatívom
Запитання: <i>Kde je? Kam ideš?</i>	Otázky: <i>Kde je? Kam ideš?</i>

1

ПЕРША ЗУСТРІЧ

PRVÉ STRETNUTIE

Формула ввічливості / Zdvorilostné frázy

Дякую.	Ďakujem.
Будь ласка.	Prosím.
Будь ласка.	Nech sa páči.
Нема за що.	To nestojí za reč.
Дуже приємно.	Veľmi pekne.
Залюбки.	S radosťou.
Вибачте.	Prepáčte.
Ви можете мені допомогти?	Môžete mi pomôcť?
Допоможіть!	Pomoc!
Повторіть, будь ласка.	Opakujte, prosím.
Що ви сказали?	Čo ste povedali?
Що це значить?	Čo znamená?
Я не розумію.	Nerozumiem.
Будьте здорові.	Na zdravie.
Смачного!	Dobrú chuť!
Як справи?	Ako sa máš/máte?
Безпечної подорожі	Šťastnú cestu!

Згода / Súhlas

Так.	Áno.
Звичайно.	Samozrejme.
Добре.	Dobre.

Відмова / Odmietnutie

Ні.	Nie.
Не можу.	Nemôžem.
Не хочу.	Nechcem.

1.1 Словацька абетка / Slovenská abeceda

Словацька абетка є основним елементом словацької мови і складається з 46 літер. Словацька абетка містить 14 голосних і 32 приголосні. Вона містить латинські літери та специфічні знаки, які відображають фонетичні особливості словацької мови.

Ключові властивості:

Діакритичні знаки: словацька мова використовує довготу (á, é, í, ó, ú, ĺ, ř), м'якість (č, ď, ľ, ň, š, ť, ž), дві крапки (ä) та вокан (ô). Ці знаки змінюють вимову або значення слова.

Вимова: кожна літера має свою однозначну вимову, що спрощує читання та письмо.

Сполучення літер ch, dz, dž: вважаються окремими літерами абетки, хоча це комбінації двох знаків (C і H), (D і Z), (D і Ž)

Три дифтонги: ia [ia], ie [ie], iu [iu], ô [uo].

Також існують дві довгі приголосні: ĺ, ř.

За ознакою м'якості є такі приголосні:

М'які: ť, ň, ľ, dž, č, ž, š, dz, c, j.

Тверді: d, t, n, l, g, k, h, ch.

Змішані: b, p, m, v, f, r, z, s.

Приголосні за звучанням поділяються на:

Дзвінки парні: b, d, ď, g, dz, dž, z, ž, h, v.

Глухі парні: p, t, ť, c, č, k, ch, s, š, f.

Дзвінки непарні: m, n, ň, ľ, ĺ, ř, ř, j.

Вимова звуків:

Після B, F, M, P, R, V літери I та Y, ĺ та ů читаються однаково, без пом'якшення приголосної.

Після G, H, CH, K не пишуться літери I та ĺ (винятками є іноземні слова).

Після C, Č, D, DZ, DŽ, J, L, Ň, S, Š, Ť, Z, Ž не пишуться літери Y та ů.

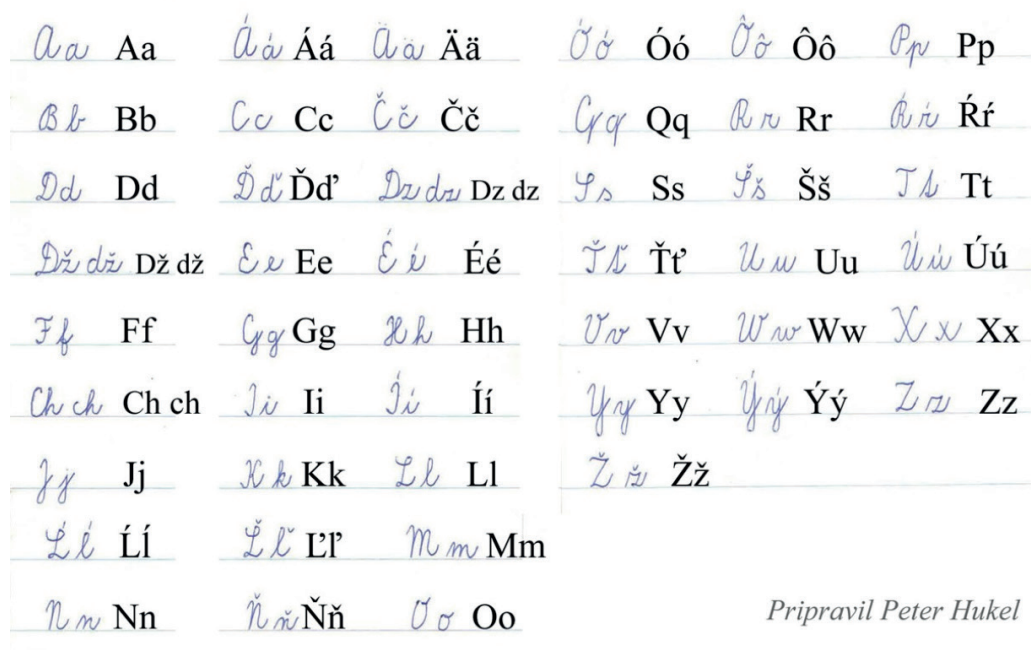
Літери D, L, N, T перед E (крім винятків) і I вимовляються як Ď, Ť, Ň, Ľ, при цьому знак, що передає м'якість, над ними в цьому випадку не пишеться.

Літери Q, W, X використовуються лише в словах іноземного походження.

Наголос у словацькій мові завжди на першому складі і не змінює значення слова, але впливає на довжину голосних, що є дуже важливо. Наголошений склад вимовляється з меншою напруженістю. У поєднанні зі складовим прийменником наголос переноситься на прийменник: *pred domom, na stôl, do univerzity*. Словацький наголос необхідно відрізнити від довжини, яка може виконувати смислорозрізнявальну функцію: dom (будинок) – dóm (собор), sud (бочка) – súd (суд), rad (черга) – rád (орден).

Латинська буква	Назва букви	Звук	Латинська буква	Назва букви	Звук
A a	а коротке	[a]	M m	ем	[m]
Á á	а довге	[aa]	N n	ен	[n]
Ä ä	е	[æ]	Ň ň	нь	[nj]
B b	бе	[b]	O o	о коротке	[o]
C c	це	[ts]	Ó ó	о довге	[oo]
Č č	че	[tʃ]	Ô ô	уо	[wo]
D d	де тверде	[d]	P p	пе	[p]
Ď ě	дь м'яке	[dj]	Q q	кве	[kv], [k]
Dz dz	дз	[dz]	R r	ер коротке	[r]
Dž dž	дж	[dʒ]	Ř ř	ер довге	[rr]
E e	е коротке	[e]	S s	ес	[s]
É é	е довге	[ee]	Š š	еш	[ʃ]
F f	еф	[f]	T t	те тверде	[t]
G g	ге	[g]	Ť ť	ть м'яке	[tʰ]
H h	га	[h]	U u	у коротке	[u]
Ch ch	ха	[x]	Ú ú	у довге	[uu]
I i	i м'яке коротке	[i]	V v	ве	[v], [w], [f]
Í í	i м'яке довге	[ii]	W w	ве подвійне	[v], [w]
J j	й	[j]	X x	ікс	[ks]
K k	ка	[k]	Y y	и тверде коротке	[i]
L l	ел тверде	[l]	Ý ý	и тверде довге	[ii]
Í í	ел довге	[ll]	Z z	зет	[z]
Ľ ľ	ль м'яке	[lj]	Ž ž	жет	[ʒ]

Slovenská písaná abeceda

Pripravil Peter Hukel

(Zdroj: <http://slovenskyjazyk.info/category/gramatika/>)

Вправи / Úlohy

1. Прочитай:

a-e-i	i-e-a	o-u-i	i-y-o	i-o-a
a-o-u	i-u-y-o	a-o-e-i	e-u-o	a-e-y
u-i-e-a	o-y-i-e	e-u-o	a-o-i	a-y-a
o-y-u	y-i-e	i-y-a	i-o-u	e-i-u

2. Прочитай вголос голосні звуки:

a, e, i, o, u, y:

a: *atlas* – атлас, *auto* – автомобіль, *aréna* – арена, *avokádo* – авокадо, *anatómia* – анатомія;

e: *električka* – трамвай, *ekológia* – екологія, *ekonomika* – економіка, *Európa* – Європа;

i: *idea* – ідея, *ilúzia* – ілюзія, *imunita* – імунітет, *informácia* – інформація, *internet* – інтернет;

o: *okno* – вікно, *obchod* – магазин, *obed* – обід, *obrázok* – картинка, *oceán* – океан;

u: *učiteľ* – учитель, *učebnica* – підручник, *univerzita* – університет, *uhorka* – огірок, *ulica* – вулиця

y: *byt* – квартира, *byť* – бити, *my* – ми, *zvyk* – звичка, *kedy* – коли, *spory* – стоги, *styk* – контакт.

á, é, í, ó, ú, ý, ä, ô:

á: *áno* – так, *káva* – кава, *láska* – любов, *ráno* – ранок, *bábika* – лялька;

é: *gél* – гель, *éra* – ера, *téma* – тема, *méta* – мета, *séria* – серія;

í: *víno* – вино, *víkend* – вихідні, *číslo* – число, *počítač* – комп'ютер, *nízky* – низький;

ó: *kópia* – копія, *citrón* – лимон, *móda* – мода, *balón* – кулька, *dialóg* – діалог;

ú: *klúč* – ключ, *úspech* – успіх, *účasť* – участь, *údaj* – інформація, *ústa* – рот.

ý: *kým* – поки, *rým* – рима, *bystrý* – бистрий, *tuhý* – жорсткий, *vysoký* – високий, *suchý* – сухий, *dobrý* – добрий;

ä: *päť* – п'ять, *päšť* – кулак, *plemň* – плем'я, *deväť* – дев'ять, *päťsto* – п'ятсот, *mäso* – м'ясо;

ô: *vôňa* – запах, *dôvod* – причина, *môj* – мій, *vôl* – віл, *dôkaz* – доказ, *rôda* – ґрунт.

3. Прочитай вголос приголосні звуки:

tvrdé/тверді: [d] – dom, dar, [f] – film, fond, [g] – garant, gitara, [h] – hra, husle, [ch] – chod, chuť, [k] – kôň, káva, [l] – lampa, les, [n] – nos, nula, [t] – torta, text;

mäkké/м'які: [č] – čaj, číslo, [dʰ] – deň, ďakujem, [lʰ] – ľavý, maľovanie, [ň] – kňaz,

[š] – škola, [tʰ] – ticho, ťažký, [ž] – muž, železo, [c] – noc, cesta, [dz] – medza, cudzí,

[dž] – džús, džem, [j] – jablko, jazero.

4. Порівняння м'яких і твердих звуків. Порівняй м'які та тверді приголосні у словах:

М'які приголосні: ďakujem, ľahať, ľudia, ňuchať, ľahký, ľuk.

Тверді приголосні: dom, dedo, tma, trh, Tatry, ruka, slnko.

5. Дифтонги. Практикуй вимову дифтонгів у словах:

ia: piatok, tiahnuť, zariadenie, začiatok, čiarka, sviatok, mesiac;

ie: dieťa, mlieko, rieka, sliepka, biely, sviečka, vietor;

iu: vysvedčeníu, zdraviu, svitaniu, cudziu, krajšiu, lepšiu, väčšiu;

ô: môj, hôrka, vôňa, pôda, vôbec, kôra, neskôr.

6. Чітко вимовляй складотворчі звуки:

l – vlna, slnko, mlčať, vlk, plný, dlho, slza, žltý, blcha, čln, chlp, hlboký, plť;

ĺ – žltok, chĺpok, dĺžeň, stĺp, hĺbka, kĺzať, kĺb, dĺžka, jabĺčko, kĺzačka, tĺcť;

r – krb, krk, mrkva, prst, prvák, hrdlo, vrch, srna, prst, prvý, sprecha, hrdlo, hrstť;

ř – vršiť, řnie, křdel', vřtačka, vřba, vřbový, hřba, mřtvy, křmit', křč.

7. Тренуй наголос. Проговорюй слова, чітко наголошуючи на першому складі:

ká-va, do-mác-nosť, šťú-di-um

kamarát, dosýta, lyžiarka, špička, starostlivosť, priebeh, oddelenie, špinavý, múzeum, malíček, zápästie, prstenník, špinavý, minerálka, kávovar, námestie, úloha, chodník, bábätko, dievča, chlapec, univerzita.

8. Перепиши та прочитай вголос скоромовки для розвитку гнучкості мовлення:

Strč prst skrz krk.

V našej peci myši pištia, v našej peci psík spí.

Pred potokom, za potokom päť kôp konopí.

Kmotra koza kúpila kapustu, kúpi aj kocúra.

Šiel šťastný šašo, šiel, šiel, šiel, až sa zastavil.

2

ПРИВІТАННЯ І ПРОЩАННЯ

POZDRAVY PRI STRETNUTIACH A ROZLÚČKACH

Привіт!	Ahoj! Čau!
Доброго ранку.	Dobré ráno.
Добрий день.	Dobrý deň.
Добрий вечір.	Dobrý večer.
Надобраніч.	Dobrá noc.
До побачення/Пока.	Dovidenia/Dovi.
Вітаю Вас.	Vítam Vás.
До скорої зустрічі.	Do skorého videnia.
Гарного дня.	Pekný deň prajem.
На все добре.	Majte sa pekne.
Прощайте.	Zbohom.
Побачимося.	Vidíme sa.
Побачимося завтра.	Uvidíme sa zajtra.

2.1 Особові займенники / Osobné zámená

Я	Ja
Ти	Ty
Він	On
Вона	Ona
Воно	Ono
Ми	My
Ви	Vy
Вони (чоловіки або змішана група)	Oni
Вони (жінки або неживі предмети)	Ony

Особові займенники у словацькій мові використовуються для наголосу. Вони опускаються у звичайних оповідних реченнях.

Нейтральне оповідне речення: *Sme z Ukrajiny.*

Акцент: *My sme z Ukrajiny.*

2.2 Дієслова у словацькій мові / Slovesá v slovenčine

Дієслово позначає дію, стан або процес. Приклади:

робити – robiť, мешкати – bývať, йти – ísť, спати – spať, бути – byť, мати – mať.

Дієслова змінюються відповідно до особи (1., 2., 3.) та числа – (однина, множина / singulár, plurál).

Дієвідмінювання у теперішньому часі / Časovanie v prítomnom čase

Словацькі дієслова у теперішньому часі мають *особові закінчення*.

Особа	Закінчення	Приклад (robiť)	Переклад
ja	-m	robím	я роблю
ty	-š	robiš	ти робиш
on/ona/ono	-Ø	robí	він/вона робить
my	-me	robíme	ми робимо
vy	-te	robíte	ви робите
oni/onu	-ia/-jú	robia	вони роблять

Примітка: Закінчення змінюється залежно від типу дієслова. (robiť – čítať – bývať – pracovať).

Дієвідмінювання основних дієслів / Časovanie základných slovies

Значення та функції дієслова *byť*

Дієслово **byť** означає «бути», «існувати» або «знаходитись». Воно є допоміжним і часто використовується для вираження стану, приналежності, місцезнаходження, а також у складних граматичних формах. Дієслово **byť** є нерегулярним, тому форми потрібно запам'ятати.

Особа	Словацька форма	Українська форма
1-ша однина	som	я є
2-га однина	si	ти є
3-тя однина	je	він/вона/воно є
1-ша множина	sme	ми є
2-га множина	ste	ви є
3-тя множина	sú	вони є

Вживання дієслова *byť* у теперішньому часі:

- **Вказує на стан чи характеристику, у поєднанні з прикметниками та іменниками:**
 - Ja **som** unavený. (Я втомлений.)
 - Ona **je** študentka. (Вона студентка.)
 - Vy **ste** učitelia. (Ви вчителі.)
 - Oni **sú** šťastní. (Вони щасливі.)
- **Позначає місцезнаходження:**
 - My **sme** doma. (Ми вдома.)
 - Kde **si**? (Де ти?)

Особливості використання

У словацькій мові присудок *byť* не пропускається.

- Неправильно: On dobrý.
- Граматично правильно: On je dobrý.

Запитання та заперечення з дієсловом *byť*

Запитання утворюються інтонацією:

Si unavený? (Ти втомлений?)

Sú pripravení? (Вони готові?)

Заперечення утворюється додаванням **nie** перед дієсловом:

Ja **nie som** unavený. (Я не втомлений.)

Ona **nie je** doma. (Вона не вдома.)

Дієслово *robiť*

Дієслово **robiť** належить до **регулярних дієслів I дієвідміни**, тобто дієслів, які мають однакові звичайні особові закінчення у теперішньому часі.

Дієслово **robiť** означає: *робити, виконувати дію, працювати над чимось*. Також може означати: *працювати* (в розмовній мові: *Kde robíš?* – Де ти працюєш?).

Особа	Форма	Переклад
ja	robím	я роблю
ty	robíš	ти робиш
on/ona/ono	robí	він/вона робить
my	robíme	ми робимо
vy	robíte	ви робите
oni/ony	robia	вони роблять

Модель утворення: основа дієслова + особове закінчення

основа: *rob-* + закінчення: *-ím, -íš, -í, -íme, -íte, -ia*.

Заперечна форма дієслова *robít'*

Заперечення утворюється просто: *ne + robím/robíš/robía*.

Форма	Переклад
nerobím	я не роблю
nerobíš	ти не робиш
nerobí	він/вона не робить
nerobíme	ми не робимо
nerobíte	ви не робите
nerobía	вони не роблять

„Не“ завжди стоїть перед дієсловом і разом із ним пишеться одним словом, але граматично це НЕ нове слово, а просто заперечна частка.

Вживання дієслова *robít'* у теперішньому часі:

- **Для позначення конкретної дії:**
Robím úlohu. – Я роблю завдання.
Čo robíš? – Що ти робиш?
- **Для позначення професійної діяльності (в розмовній мові):**
Kde robíš? – Де ти працюєш?
Robím v škole. – Я працюю в школі.
- **У стійких виразах:**
robít' chyby – робити помилки,
robít' poriadok – наводити порядок,
robít' šport – займатися спортом,
robít' plány – планувати.
- **Поширені словосполучення зі словом *robít'*:**
robít' projekt – робити проєкт,
robít' fotky – фотографувати,
robít' večeru – готувати вечерю,
robít' test – виконувати тест,
robít' prestávku – робити перерву,
robít' hluk – шуміти,
robít' maximum – робити максимум.

Дієслово *čítat'*

Дієслово *čítat'* означає дію читання – книжки, тексту, повідомлення, інструкції тощо. Воно належить до **регулярних дієслів**.

Значення дієслова *čítat'*: читати текст, читати книгу, журнал, новини, читати вголос або про себе.

Приклади: *čítat' knihu* – читати книгу,
čítat' noviny – читати газету,
čítat' príbeh – читати історію.

Дієвідмінювання дієслова *čítat'* у теперішньому часі

Особа	Форма	Переклад
ja	čítam	я читаю
ty	čítaš	ти читаєш
on/ona/ono	číta	він/вона читає
my	čítame	ми читаємо
vy	čítate	ви читаєте
oni/ony	čítajú	вони читають

Заперечення утворюється додаванням частки *ne*:

Форма	Переклад
nečítam	я не читаю
nečítaš	ти не читаєш
nečíta	він/вона не читає
nečítame	ми не читаємо
nečítate	ви не читаєте
nečítajú	вони не читають

Вживання дієслова *čítat'*

- **У буквальному значенні:**
Čítam knihu. – Я читаю книгу.
Čítaš noviny? – Ти читаєш газету?
- **У значенні “вивчати інформацію”:**
Čítam e-mailu. – Я читаю електронні листи.
Čítame návod. – Ми читаємо інструкцію.
- **У значенні «читати вголос»:**
Ona číta deťom. – Вона читає дітям уголос.

➤ **Поширені словосполучення з дієсловом *čítat'*:**

- čítat' román – читати роман,
- čítat' správu – читати новину/повідомлення,
- čítat' úryvok – читати уривок,
- čítat' text – читати текст,
- čítat' rýchlo/pomaly – читати швидко/повільно,
- čítat' nahlas – читати вголос,
- čítat' potichu – читати тихо.

Дієслово *bývat'*

Дієслово **bývat'** вживається для позначення місця проживання, тимчасового або постійного.

Bývat' означає: жити, мешкати, проживати десь постійно або довгостроково, перебувати у певному місці.

- Приклади: *bývat' v meste* – жити в місті,
bývat' na internáte – жити в гуртожитку,
bývat' s rodinou – жити з родиною.

Дієвідмінювання у теперішньому часі

Особа	Форма	Переклад
ja	bývam	я живу
ty	bývaš	ти живеш
on/ona/ono	býva	він/вона живе
my	býváme	ми живемо
vy	bývate	ви живете
oni/ony	bývajú	вони живуть

Вживання:

➤ **Місце проживання:**

- Bývam v Bratislave.* – Я живу в Братиславі.
- Ona býva v dome.* – Вона живе в будинку.

➤ **Жити з кимось:**

- Býváme s kamarátmi.* – Ми живемо з друзями.

➤ **Тимчасове проживання:**

- Študenti bývajú na internáte.* – Студенти живуть у гуртожитку.

- **Типові словосполучення:**
 bývať v byte – жити в квартирі,
 bývať na dedine – жити в селі,
 bývať v meste – жити в місті,
 bývať spolu – жити разом,
 nebývať doma – не жити вдома/не мешкати вдома.

Дієслово *pracovať*

Дієслово **pracovať** описує будь-яку роботу: професійну, домашню, інтелектуальну чи фізичну.

Pracovať означає: працювати на роботі, виконувати роботу, займатися певною діяльністю.

- Приклади: *pracovať v škole* – працювати в школі,
 pracovať doma – працювати вдома,
 pracovať na projekte – працювати над проектом.

Дієвідмінювання у теперішньому часі

Особа	Форма	Переклад
ja	pracujem	я працюю
ty	pracuješ	ти працюєш
on/ona/ono	pracuje	він/вона працює
my	pracujeme	ми працюємо
vy	pracujete	ви працюєте
oni/ony	pracujú	вони працюють

Заперечення:

неpracujem (я не працюю), неpracuješ (ти не працюєш), неpracuje (він/вона не працює), неpracujeme – ми не працюємо, тощо.

Вживання:

- **Професійна діяльність:**
Pracujem ako učiteľka. – Я працюю вчителькою.
- **Робота над завданням:**
Ona pracuje na prezentácii. – Вона працює над презентацією.
- **Робота за місцем:**
Kde pracuješ? – Де ти працюєш?
Pracujem v nemocnici. – Я працюю в лікарні.

- **Сталі словосполучення:**
 pracovať veľa/málo – працювати багато/мало,
 pracovať na počítači – працювати за комп'ютером,
 pracovať cez víkend – працювати на вихідних,
 pracovať v tíme – працювати в команді.

Дієслово *íst'*

Дієслово **íst'** є **нерегулярним**, тому воно важливе для засвоєння на рівні A1. Означає рух у конкретному напрямку.

Íst' означає: йти пішки, їхати транспортом, рухатися у певне місце.

Приклади: *íst' do školy* – йти/їхати до школи,
íst' domov – йти додому,
íst' autobusom – їхати автобусом.

Дієвідмінювання у теперішньому часі (Нерегулярне!)

Особа	Форма	Переклад
ja	idem	я йду / їду
ty	ideš	ти йдеш / їдеш
on/ona/ono	ide	він/вона йде / їде
my	ideme	ми йдемо
vy	idete	ви йдете
oni/ony	idú	вони йдуть

У цьому дієслові змінюється основа: *íst'* → *id-*.

Заперечення:

У заперечній формі відбувається чергування: **ne + idem** → **nejdem**:
nejdem (я не йду), *nejdeš* (ти не йдеш), *nejde* (він/вона не йде), *nejdeme* (ми не йдемо), тощо.

Вживання:

- **Рух до місця:**
Idem do práce. – Я йду на роботу.
- **Переміщення транспортом:**
Ideme autobusom. – Ми їдемо автобусом.
- **Короткі відповіді:**
Kam ideš? – Куди йдеш?
Idem domov. – Йду додому.

- **Сталі словосполучення:**
íšť na nákup – йти за покупками,
íšť spať – йти спати,
íšť von – йти надвір,
íšť do školy – йти до школи,
íšť s kamarátmi – йти з друзями

Вправи / Úlohy

1. Постав правильний особовий займенник замість крапок:

1. som študent.
2. si učiteľka?
3. je doma.
4. sú v škole.
5. sme z Ukrajiny.
6. ste unavení?

2. У поданих реченнях знайди й підкресли особові займенники:

1. Ja bývam v Prešove.
2. Ona má nového psa.
3. My pôjdeme do kina.
4. Oni sa učia po slovensky.
5. Ty si dnes neskoro vstával.

3. Вибери з дужок правильну форму:

1. (Ja/Ty) som z Ukrajiny.
2. (Oni/On) býva v Košiciach.
3. (My/Vy) máte pekný dom.
4. (Ona/Ono) je dieťa.
5. (Vy/Oni) ste učelia?

4. Переклади, використовуючи правильний займенник:

1. Я живу в Братиславі.
2. Ти говориш по-словацьки?
3. Вона – моя подруга.
4. Ми навчаємося в університеті.
5. Вони (хлопці) грають футбол.
6. Ви добре розумієте.
7. Він працює в банку.

5. Відповідай на запитання, використовуючи особові займенники:

1. Kto si?
2. Kto je to?
3. Kto ste?
4. Kto ide do školy?
5. Kto pracuje v knižnici?

6. Доповни речення. Встав правильну форму дієслова *byť* (*som, si, je, sme, ste, sú*):

1. Ja študent.
2. Ty doma?
3. Ona učiteľka.
4. My kamaráti.
5. Vy z Ukrajiny?
6. Oni unavení.

7. Перепиши речення у заперечній формі, використовуючи *nie*:

1. Ja som doma. →
2. On je študent. →
3. My sme unavení. →
4. Vy ste učitelia. →

8. Дай відповідь на запитання, використовуючи дієслово *byť*:

1. Kto si?
2. Kto je on?
3. Kde ste?
4. Kto sú oni?

9. У парах усно або письмово склади короткий діалог, використовуючи різні форми *byť* (питання – відповідь). Приклад:

A: Ahoj! Kto si?

B: Som Peter. A ty?

A: Ja som Nina. Si z Ukrajiny?

B: Áno, som.

10. Перетвори речення на запитання:

1. On je učiteľ. →
2. Ty si z Košíc. →
3. Oni sú kamaráti. →
4. Ja som študent. →

11. Доповни речення формою дієслова *robiť*:

1. (Ja) domácu úlohu.
2. Čo (ty) dnes večer?
3. (Ony) prezentáciu.
4. (Vy) veľa chýb.
5. (On) obed.

12. Переклади словацькою:

1. Я не роблю помилок.
2. Що ти робиш у школі?
3. Ми робимо проєкт.
4. Вони роблять шум.
5. Вона робить вечерю.

13. Утвори заперечну форму:

1. Robím chyby. →
2. Ty robíš úlohu. →
3. On robí večeru. →
4. My robíme test. →
5. Vy robíte poriadok. →
6. Oni robia fotografie. →

14. Створи 3 власні речення з *robiť*:

Наприклад: Robím domácu úlohu. Robíme prezentáciu.

1.
2.
3.

15. Доповни речення правильною формою *čítať*:

1. Ja slovenskú knihu.
2. Ty správy každý deň?
3. Ona nový časopis.
4. My text v učebnici.
5. Vy úryvok nahlas.
6. Oni príbeh pre deti.

16. Переклади словацькою мовою:

1. Я читаю газету.
2. Він читає роман.
3. Ми читаємо інструкцію.
4. Вони читають повідомлення.
5. Ти читаєш уголос?
6. Я не читаю цей текст.

17. Утвори заперечну форму:

1. Ona číta knihu. →
2. Ty čítaš noviny. →
3. Oni čítajú správu. →
4. Ja čítam e-mail. →

18. Створи 3 свої речення з дієсловом *čítat'*:

.....
.....
.....

19. Доповни речення дієсловом *bývat'*:

1. Ja v Bratislave.
2. Kde ty?
3. Ona v byte s rodinou.
4. My na internáte.
5. Oni v malom meste.
6. Vy blízko centra?
7. On s kamarátmi.
8. Ja veľmi ďaleko od školy.

20. Свори заперечну форму:

1. Ja bývam doma. →
2. Ona býva v meste. →
3. My bývame spolu. →
4. Oni bývajú na internáte. →
5. Ty bývaš v byte. →

21. Встав правильну форму дієслова *pracovat'* у теперішньому часі:

1. Ja v škole.
2. Ty veľmi rýchlo.
3. Ona v kancelárii.
4. My každý deň.
5. Vy cez víkend?
6. Oni v nemocnici.

22. Добери відповідність, сполучи речення з відповідним видом діяльності / професією:

1. Pracujem v nemocnici.
2. Pracuješ v kuchyni.
3. Pracujeme v divadle.

Варіанти: kuchár, herec, zdravotná sestra.

23. Встав правильні форми дієслова *pracovať*:

A: Kde (ty)?

B: v IT firme. A kde (vy)?

A: My na univerzite.

24. Доповни форми дієслова *ísť* у теперішньому часі:

1. Ja do obchodu.

2. Kam ty?

3. My domov.

4. Oni autobusom.

5. Ona na kurz.

25. Добери відповідність, сполучи речення з місцем, куди люди йдуть:

1. Idem do nemocnice

2. Ideš do kina

3. Ideme do reštaurácie

Варіанти: na film, na večeru, na vyšetrenie.

26. Встав правильні форми дієслова *ísť*:

A: Kam (ty)?

B: do mesta. A kam (vy)?

A: My na univerzitu.

2.3 Формальна / неформальна комунікація (ty /vy) /

Neformálna komunikácia (ty /vy)

У словацькій мові, як і в багатьох інших слов'янських мовах, форми звертання залежать від ступеня ввічливості, соціальної ролі, віку, статусу або стосунків між мовцями. У словацькій мові розрізняють:

неформальне звертання (ty) – до однієї людини, з якою мовця поєднують близькі, дружні або неофіційні стосунки;

формальне звертання (Vy) – ввічлива форма звертання до однієї або кількох осіб у формальних або незнайомих ситуаціях.

Порівняння форм / Porovnanie foriem

Категорія	Неформальне звертання	Формальне звертання
Особове займенник	Ty (ти).	Vy (Ви).
Дієслівна форма (2 ос. одн.)	Ty si. Ty si učiteľ.	Vy ste. Vy ste učiteľka.

Правила вживання / Pravidlá používania

Коли вживати *ty*?

- До близьких друзів, членів родини;
- До дітей або молодших людей;
- Якщо інша особа запропонувала перейти на *ty* („*Môžeme si tykať?*“).

Коли вживати *Vy*?

- У професійному чи формальному спілкуванні;
- До старших за віком;
- При першому знайомстві;
- У листуванні (електронному чи паперовому), наприклад: *Vážený pán profesor, obraciam sa na Vás...*

Граматичні характеристики / Gramatické charakteristiky

Неформальне „*ty*“: 2 особа однини, дієслово в однині (*Ty si študent. Ty bývaš v Košiciach.*).

Формальне „*Vy*“: 2 особа множини, але звернення до однієї особи (*Vy ste z Ukrajiny? Vy pracujete na univerzite?*).

У листі займенник „*Vy*“ у ввічливій формі пишеться з великої літери, наприклад: *Ďakujem Vám za spoluprácu. Prajem Vám pekný deň.*

Корисні фрази / Užitočné frázy

Неформальні	Neformálna	Формальні	Formálna
Як ти?	Ako sa máš?	Як ви?	Ako sa máte?
Де ти живеш?	Kde bývaš?	Де Ви живете?	Kde bývate?
Що ти робиш?	Čo robíš?	Що Ви робите?	Čo robíte?
Ти в порядку?	Si v poriadku?	Ви в порядку?	Ste v poriadku?

Вправи / Úlohy

- Прочитай ситуації та визнач, чи вживатимеш *ty* або *Vy*:**
 - Студент звертається до професора →
 - Ти говориш з найкращим другом →
 - Ви пишете електронного листа викладачеві →
 - Ви знайомитеся з новим колегою в офісі →
 - Мама говорить із сином →
- У реченнях нижче є помилки у вживанні формального/неформального звертання. Виправ їх:**
 - Dobrý deň, Janko. Ako sa máš, pán učiteľ?
 - Ahoj, pán doktor. Si doma?
 - Dobrý deň, ty ste pán Novák?
 - Ahoj, mama. Ako sa máte?
 - Vy bývaš v Bratislave?
- Переклади речення словацькою, використовуючи відповідну форму спілкування:**
 - Привіт, як ти?
 - Доброго дня, як Ви поживаєте?
 - Де ти живеш?
 - Ви працюєте в лікарні?
 - Ти зараз вдома?
- Заверши два варіанти діалогу: формальний і неформальний:**
 - neformálny*:

Ahoj!

Ahoj! Ako?..... dobre, a ty?Ja tiež v pohode.
 - formálny*:

Dobrý deň. Ako?

Ďakujem, sa dobre. A Vy?Ďakujem, tiež sa dobre. rád, že Vás vidím.
- Напиши коротке повідомлення другу (*ty*) та викладачеві (*Vy*) з однаковим змістом (напр., ти/Ви захворіли і не прийдеш/прийдете на заняття).**

.....

.....

.....

Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly

➤ Прочитай короткі анекдоти. Зосередься на загальному значенні, а не на кожному слові. Спробуй пояснити, чому він смішний. / Prečítaj si krátke vtipy. Sústred' sa na celkový význam, nie na každé slovo. Skús vysvetliť, prečo je vtipný.

1. Učiteľ povedal Jankovi, nech mu vyčasuje slovo piť.

Janko: „Ja pijem, ty piješ, on, ona, ono pije. My pijeme, vy pijete, oni, ony platia.“

2. Hovorí učiteľ na fyzike:

„Tak študenti, ako vidíte, nič nevidíte. Ale prečo nič nevidíte, to hned' uvidíte.“

3. Učiteľ: „Aký je to čas, keď poviem *BOL SOM CHORÝ?*“

Janko: „Prosím, krátky.“

3 ЗНАЙОМСТВО

ZOZNÁMENIE

Українська мова	Slovenský jazyk
Як тебе звати? Вас звати?	Ako sa voláš? Ako sa voláte?
Мене звати...	Volám sa.../Moje meno je
Хто ти?	Kto si?
Я студент/студентка.	Som študent/študentka.
Приємно познайомитися.	Teší ma.
Звідки ти? Звідки ви?	Odkiaľ si? Odkiaľ ste?
Я з України.	Som z Ukrajiny.
Скільки тобі років?	Koľko máš rokov?
Мені ... років.	Mám ... rokov.
Де ти живеш?	Kde bývaš?
Я живу в ...(гуртожитку.)	Bývam v/na ...(internáte)

3.1 Іменник у словацькій мові / Podstatné meno v slovenčine

Іменник (podstatné meno) у словацькій мові називає людей, предмети, явища або поняття. Він має такі основні граматичні ознаки:

1. Рід (rod):

У словацькій мові, як і в інших слов'янських мовах, іменники характеризуються категорією *граматичного роду*. Рід є сталою морфологічною ознакою слова і не змінюється в процесі відмінювання. У сучасній словацькій мові виділяють три граматичні роди: *чоловічий (mužský rod)*, *жіночий (ženský rod)* та *середній (stredný rod)*.

Категорія роду є невід'ємною властивістю іменника й відображає його належність до певного класу предметів, явищ або істот. Рід притаманний: особам (učiteľ, sestra, dieťa), тваринам (kôň, mačka, kura), предметам та явищам неживої природи (stôl, kniha, mesto), абстрактним поняттям (radosť, krása, priateľstvo), назвам рослин, організацій, географічних об'єктів тощо.

Правильне визначення граматичного роду є необхідним для коректного вживання іменника в реченні, оскільки рід безпосередньо впливає на:

- вибір зразка відмінювання,
- утворення форм однини та множини,
- узгодження з прикметниками, займенниками, числівниками та дієприкметниками,
- правильний синтаксичний зв'язок у реченні.

У більшості випадків рід слова можна встановити за його закінченням у називному відмінку однини. Водночас у словацькій мові є чимало винятків та груп іменників із нестандартною родовою належністю або подвійним родом (наприклад, деякі назви істот чи професій).

Знання граматичного роду є підґрунтям для засвоєння типів (*vzory*) – спеціальних моделей, за якими відмінюються іменники. Кожен рід має свій набір типів, що забезпечують правильне формування форм у називному та родовому відмінках однини й множини:

mužský (чоловічий): *chlap, dub, stroj, hrdina*;

ženský (жіночий): *žena, ulica, dlaň, kost'*;

stredný (середній): *mesto, srdce, vysvedčenie, dievča*.

2. Число (*číslo*):

Однина/jednotné číslo – форма іменника, що позначає один предмет, одну особу або одну ознаку: *žena, plán*.

Множина/množné číslo – форма іменника, що позначає два або більше предметів, осіб чи ознак: *ženy, plány*.

Узгодження з дієсловом/*Zhoda so slovesom*:

Jednotné číslo: *On číta knihu.* → Він читає книгу.

Množné číslo: *Oni čítajú knihy.* → Вони читають книги.

Вплив числівників/*Vplyv čísloviek*:

Числівники змінюють форму іменника в множині:

päť chlapcov → п'ять хлопців

dve knihy → дві книги

3. Відмінки (pády). У словацькій мові 6 відмінків:

№	Українською	Словацькою
1	Називний: <i>хто? що?</i>	Nominatív: <i>kto? čo?</i>
2	Родовий: <i>кого? чого?</i>	Genitív: <i>koho? čoho?</i>
3	Давальний: <i>кому? чому?</i>	Datív: <i>komu? čomu?</i>
4	Знахідний: <i>кого? що?</i>	Akuzatív: <i>koho? čo?</i>
5	Місцевий: <i>про кого? про що?</i>	Lokál: <i>o kom? o čom?</i>
6	Орудний: <i>з ким? з чим?</i>	Inštrumentál: <i>kým? čím?</i>

У словацькій мові система відмінювання іменників передбачає чіткий поділ на типи (моделі), які відображають особливості граматичної будови слів певного типу.

Чоловічий рід

Для **чоловічого роду** функціонує **чотири основні типи**, що охоплюють іменники як на позначення істот, так і на позначення неістот. До взорів для **істот (životné podstatné mená)** належать моделі *chlap* та *hrdina*, тоді як для **неістот (neživotné podstatné mená)** застосовуються взори *dub* і *stroj*. Такий поділ зумовлений особливостями словотворення та відмінювання в сучасній словацькій мові.

Типи для іменників на позначення істот:

Тип *chlap* охоплює іменники, що в **називному відмінку однини** закінчуються на **приголосний звук** (наприклад: *muž, dobrák*) або на **голосний -о** (наприклад: *ujo Jožo, dedko*). Іменники цього типу характеризуються типовим набором відмінкових закінчень, притаманних іменникам чоловічого роду з твердою основою.

Тип *hrdina* застосовується до іменників, які в **називному відмінку однини** мають закінчення на **-а** та позначають істот (наприклад: *tata, rozhodca, hokejista*). Особливість цього типу полягає в поєднанні форм, характерних для чоловічого роду, із закінченням, типовим для жіночого роду, що зумовлює низку специфічних закінчень під час зміни за відмінками.

Типи для іменників на позначення неістот:

Тип *dub* охоплює групу неживих іменників, які у своїй граматичній поведінці відповідають моделі відмінювання слова *dub*. Іменники цього типу зазвичай мають тверду основу й утворюють форми із закінченнями, характерними для твердої групи чоловічого роду.

Тип *stroj* використовується для неживих іменників із м'якою основою, що відмінюються за моделлю слова *stroj*. Цей тип відзначається специфічним набором закінчень, які відрізняють його від моделі *dub* та чітко визначають належність іменника до м'якої морфологічної групи.

Жіночий рід

Система відмінювання **іменників жіночого роду** у словацькій мові ґрунтується на чотирьох основних типах: *žena*, *ulica*, *dlaň* та *kost'*. Належність іменника до певного типу визначається насамперед **закінченням у називному відмінку однини**, а також **типом приголосного** перед цим закінченням і **характером форми родового відмінка**. Зазначені моделі охоплюють як слова, що закінчуються на голосний, так і іменники з кінцевою приголосною, утворюючи системно впорядковану парадигму жіночого відмінювання.

Тип *žena* (твердий тип) об'єднує іменники, які закінчуються на **-а**, перед яким стоїть **твердий** або **так званий обоюдний** приголосний звук. Це найбільш поширена група жіночих іменників у словацькій мові. Приклади: *mama*, *sestra*, *kniha*, *Bratislava*.

Такі іменники утворюють форми відмінків за моделлю, характерною для твердої групи, з типовим закінченням родового відмінка однини **-у**.

Тип *ulica* (м'який тип) *ulica* також включає іменники жіночого роду на **-а**, однак важливою ознакою є те, що перед цим закінченням стоїть **м'який приголосний**. Приклади: *krásavica*, *Maja*, *Prievidza*, *mašľa*.

Цей тип відрізняється низкою м'яких закінчень, зокрема характерним закінченням родового відмінка однини **-е**.

Тип *dlaň* (м'який). До типу *dlaň* належать іменники, які **закінчуються на приголосний** у називному відмінку однини та утворюють **родовий відмінок** із закінченням **-е**. Приклади: *báseň*, *hvezdáreň*, *nádej*, *Slovač*.

Ця модель охоплює іменники з м'якою основою та демонструє морфологічні особливості м'якої групи жіночого роду.

Тип *kost'* (м'який) включає іменники, що **закінчуються на приголосний**, але у **родовому відмінку однини** мають закінчення **-і**. Приклади: *noc*, *čast'*, *radost'*.

На відміну від типу *dlaň*, модель *kost'* характеризується власною системою м'яких закінчень, що формують окрему групу в межах жіночого роду.

Середній рід

У система відмінювання **середнього роду** словацької мови ґрунтується на чотирьох основних типах: *mesto*, *srdce*, *vysvedčenie* та *dievča*. Належність іменника до певного типу визначається насамперед **закінченням у називному відмінку однини**, що дає змогу встановити тип відмінювання та передбачити формотворчі особливості в інших відмінках.

Тип *mesto* охоплює іменники середнього роду, що закінчуються на **-о** або **-um**. Ці слова належать до найчисельнішої групи середнього роду і характеризуються типовою парадигмою з твердими закінченнями. Приклади:

- на -о: *auto*, *divadlo*, *pero*;
- на -um: *gymnázium*, *publikum*, *centrum*.

Іменники цього взору утворюють родовий відмінок однини на **-a** (*bez mesta, bez divadla*) та місцевий відмінок на **-e/-u**, що залежить від фонетичного оточення (*o meste, o rádiu*).

Тип *srdce*. До типу *srdce* належать іменники, що в називному відмінку однини закінчуються на **-e**. Ця група включає слова з твердою та м'якою основою і демонструє характерні закінчення, відмінні від моделі *mesto*. Приклади: *srdce, pole, vrece, more*.

Для цих іменників характерним є утворення родового відмінка однини із закінченням **-a** (*bez srdca, bez mora*), а місцевий відмінок утворюється за зразком **-i** (*o poli, o srdci*).

Тип *vysvedčenie* включає іменники, що мають закінчення **-ie** в називному відмінку однини. Предметні та абстрактні назви цього типу утворюють форми з характерним набором м'яких закінчень. Приклади: *vysvedčenie, poschodie, kreslenie*.

Форми родового відмінка однини закінчуються на **-ia** (*bez vysvedčenia, bez poschodia*), що узгоджується з загальними закономірностями середнього роду.

Тип *dievča* об'єднує іменники середнього роду, що в називному відмінку закінчуються на **-a** або **-ä**, та позначають переважно істот – здебільшого дитинчат або зменшені форми. Приклади: *dievča, chlapča, medved'a, holúbä*.

Ці іменники мають специфічну парадигму з характерним закінченням родового відмінка однини **-at'a** (*bez dievčat'a, bez medved'at'a*) та множини на **-atá/-atá** (*dievčatá*).

Вправи / Úlohy

- 1. Обери слова чоловічого роду:**
muž, ulica, stôl, hokejista, kniha, chlapec, dom, sestra, turista, strom.
- 2. Впиши *M* біля іменників чоловічого роду:**
časopis, dievča, brat, mesto, autobus, mačka, učiteľ, pero, dub, kocúr.
- 3. Розподіли слова за групами: *životné/neživotné*:**
pes, vlak, lekár, hokejista, dom, priateľ, hrniec, strojník, rybár, autobus.
- 4. Обери *vzor* (*chlap/hrdina/dub/stroj*):**
učiteľ, rybár, ujo, otec, gymnasta, železničiar, hrad, brat, lekár, automobil.
- 5. З'єднай слово з піктограмою (*істота/неістота*):**
dedko, dom, medved', papier, chlapec, strom, turista, list, robot, kôň.
- 6. Обери слова жіночого роду:**
huslista, kniha, slovo, sudca, lekárėň, radosť, mačka, posteľ, kosť, noc.
- 7. Впиши *Ž* біля іменників жіночого роду:**
dievča, kvetina, mapa, časť, vlak, farba, stanica, ruža, jedáleň, Bratislava.
- 8. Визнач *vzor* (*žena/ulica/dlaň/kosť*):**
kolega, krásavica, polícia, báseň, sestra, miestnosť, mašľa, gazdiná, nádej, izba.

9. Обери слова середнього роду:

akvárium, ujo, auto, dieťa, kniha, okno, námestie, srdce, pole, rádio, strýko, vrece.

10. Впиши S біля іменників середнього роду:

oko, chlap, psíča, vrece, vajíčko, škola, more, poschodie, pero, gymnázium, zošit.

11. Обери vzor (mesto/srdce/vysvedčenie/dievča):

auto, more, kreslenie, vrece, dievča, poschodie, pero, srdce, divadlo, chlapča, želanie, stehno, dvojča.

17. Доповни речення відповідним іменником та визнач його рід:

1. Na univerzite máme novú, kde študenti čítajú knihy.
2. V parku rastie veľký a deti sa pri ňom hrajú.
3. Na stole leží môj a zošit kolegyne.
4. V triede počujeme zvonit', keď začína prednáška.
5. V meste stojí krásne, kde sa konajú koncerty.
6. Na dvore chodia okolo nás a sliepky
7. V kuchyni je nová, kde pripravujeme jedlo.
8. Na stene visí, ktorý zobrazuje mapu Slovenska.
9. V laboratóriu používame na meranie teploty.
10. Na lúke kvitne farebný a včely zbierajú nektár.

3.2 Запитальні займенники: kto? čo? / Опыто́вacie zámená: kto? čo?

Kto та *čo* – це основні питальні займенники у словацькій мові, які використовуються для запитань про осіб (*kto*) або речі, тварин та інші неособи (*čo*). Ці слова використовуються на початку додаткових запитань, а відповідь на них дається після них.

Kto? використовується, щоб запитати про особу або осіб. Наприклад: *Kto to napísal? / Хто це написав?*

Čo? використовується, щоб запитати про річ, тварину чи іншу безособову подію. Наприклад: *Čo je to? / Що це?*

Використання питальних займенників / Využitie v otázke

Обидва займенники використовуються для формування питальних речень, що потребують відповіді. Займенники на кшталт *kto* та *čo* є частиною більшої групи займенників, яка також включає інші питальні займенники, такі як *що*, *який*, *чий*, *як*, *де*, *коли*, *як* / *aký*, *ktorý*, *čí*, *koľko*, *kde*, *kedy*, *ako*.

Відносна функція займенників *kto*, *čo* / Vzťahová funkcia zámen *kto*, *čo*

Kto та *čo* / *Xto* та *što* також можуть бути відносними займенниками, якщо вони використовуються без знака питання та служать сполучником у реченні. Приклад відносного займенника: *Pobачиш, хто це написав / Uvidíš, kto to napísal.*

Вправи / Úlohy

1. Доповни речення потрібним питальним займенником *kto* або *čo*:

1. je tvoj učiteľ?
2. čítaš?
3. je tam?
4. máš v taške?
5. hrá na gitare?
6. je na stole?
7. telefonuje?

2. Поєднай питання з відповідями:

Запитання / Otázky:

- a) Kto je to?
- b) Čo máš v ruke?
- c) Kto spieva?
- d) Čo je na obrázku?
- e) Kto je v triede?

Відповіді / Odpovede:

1. Moja sestra.
2. Pero.
3. Študenti.
4. Učiteľ.
5. Pes.

3. Склади питання до поданих речень, використовуючи займенники *kto* або *čo*:

1. Vidím učiteľku. →
2. Na stole je kniha. →
3. Spieva Anna. →
4. V taške mám mobil. →
5. Pri dverách stojí chlapec. →

4. Доповни діалоги питанням із *kto* або *čo*:

- A: je tam?
B: Tam je moja kamarátka.
A: čítaš?
B: Čítam časopis.

5. Додайте правильний питальний займенник залежно від того, чи йдеться про особу чи річ:

1. je v triede? (učiteľ)
2. leží na stole? (notebook)
3. rastie v parku? (strom)
4. stojí pred divadlom? (Peter)
5. je vo vašej knihe? (kapitola)
6. sedí na lavičke? (babka)
7. je na stole? (pero)
8. ide po ulici? (pes)
9. sa nachádza v laboratóriu? (teplomer)
10. je na lúke? (kvet)

6. Заповни таблицю прикладами питань і відповідей:

Otázka	Odpoveď
Kto je v triede?	V triede je učiteľ.
Čo je v taške?
.....	To je môj brat.
Čo je na obrázku?
.....	Tam je kamarátka.

3.3 Утворення простих речень / Tvorenie jednoduchých viet

Просте речення – це основна граматична одиниця, яка містить лише один присудковий зв'язок (присудок/*prísudok*) і виражається одним дієсловом у визначеній дієслівній формі або реченнєвою основою (в односкладних реченнях/*v jednočlenných vetách*).

Воно може бути непоширеним/*holá veta* (містить тільки підмет і присудок) або поширеним/*rozvitá veta* (з другорядними членами речення).

Будова простого речення / Stavba jednoduchej vety

Реченнєва основа/*vetný základ*: ядро речення, яке становить його головний зміст.

Підмет/*podmet*: те, про кого або про що йдеться, хто виконує дію (у двоскладних реченнях). Присудок/*prísudok*: виражає дію або стан підмета.

Приклади:

Непоширене речення/*holá veta*: *Mama navarila.* / *Мама зварила.* (підмет – Мама, присудок – *navarila*). *Prší.* (односкладне речення з реченнєвою основою).

Поширене речення/*rozvitá veta*: *Moja mama navarila veľmi chutnú večeru.* / *Моя мама зварила дуже смачну вечерю.* (поширене другорядними членами *моя, дуже смачну вечерю*).

Типи простих речень за будовою/ Туру *jednoduchých viet podľa členitosti*

- Двоскладне речення/*dvojčlenná veta*: містить підмет і присудок (наприклад: *Žiak píše./Учень пише.*).
- Односкладне речення/*jednočlenná veta*: містить лише один головний член, який становить реченнєву основу, наприклад: *Prší./Дощить. Potraviny./Продукти.*

Вправи / Úlohy

1. Прочитай подані речення й визнач, яке з них є:

а) двоскладним; б) односкладним.

1. Žiak píše. 2. Vonku je zima. 3. Vietor šumí. 4. Potraviny. 5. Dievča spieva pieseň.
6. Stmieva sa. 7. Môj otec číta noviny. 8. Je tma. 9. Študenti sa pripravujú na skúšku.
10. Dážď. 11. Les je hustý. 12. Vonia lahodne. 13. Ulica je prázdna.

2. Виділи підмет і присудок (або головний член односкладного речення):

1. Moja mama varí večeru. 2. Sneží. 3. Žiak číta knihu. 4. Vonku je tma. 5. Deti hrajú futbal. 6. Mladý muž spieva. 7. Otec číta noviny. 8. Stmieva sa.

3. Розподіли речення на поширені та непоширені:

1. Mama peče. 2. Sestra číta zaujímavú knihu. 3. Dievča spieva. 4. Moja sestra hrá na klavíri veľmi pekne.

4. Переклади словацькі речення українською, звертаючи увагу на будову:

1. Deti sa učia. 2. Moja kamarátka má veľký dom. 3. Vonku prší.

5. Склади власні приклади:

- а) 2 непоширені речення (двоскладні),
- б) 2 поширені речення,
- в) 2 односкладні речення.

6. Серед речень знайди те, що не є простим:

1. Slnko zapadá. 2. Môj kamarát číta noviny. 3. Študent písal a učiteľ vysvetľoval. 4. Moja sestra spieva.

3.4 Представлення себе / Predstavujeme sa

Volám sa + meno:

- завжди зворотна форма (*volám sa, voláš sa, voláme sa*).
приклад: *Volám sa Katka.*

Som + podstatné meno/prídavné meno

- виражає стан, професію, національність:
Som študent. – Я студент.
Som Ukrajinka. – Я українка.
Som učiteľ. – Я вчитель.

У словацькій мові іменники мають рід, тому важливо відрізнати:

študent (чол. рід) – студент,
študentka (жін. рід) – студентка.

1. **A:** Dobrý deň! Volám sa Andrii. Som študent a som z Ukrajiny. / Добрий день! Мене звати Андрій. Я студент і я з України.
B: Ahoj! Ja som Martina. Som zo Slovenska. / Привіт! Я – Мартина. Я зі Словаччини.
2. **A:** Dobrý deň! Volám sa Martina. Som študentka. / Добрий день! Мене звати Мартина. Я студентка.
B: Ahoj! Ja som Andrii. Som z Ukrajiny. / Привіт! Я – Андрій. Я з України.
A: Teší ma. Ja som zo Slovenska. / Приємно познайомитися. Я зі Словаччини.
B: To je super! Bývam v Bratislave. / Це чудово! Я живу у Братиславі.
A: Ja bývam v Prešove. / А я живу у Пряшеві.

Вправи / Úlohy

1. Представ себе. Скажи, як тебе звати, використовуючи фразу *Volám sa*
 2. Повідом про свій статус. Скажи, ким ти є, використовуючи.
Можеш додати інформацію про факультет чи спеціальність.
 3. Розкажи, звідки ти.
Можна розширити інформацію.
 4. Повідом, де ти живеш. Використай фразу: *Bývam v*
- Спробуй скласти 2–3 речення про своє місто.

.....
.....
.....

5. Переклади українською:

Volám sa Peter. →

Som študentka. →

Som z Ukrajiny. →

Bývam v Košiciach. →

6. Складіть короткий діалог на знайомство. Використайте всі вивчені фрази.

.....
.....
.....

7. Напиши короткий абзац про себе (4 – 5 речень), використовуючи вивчені конструкції:

ім'я, статус, походження, місце проживання.

8. Творче завдання: склади 3 – 4 альтернативні варіанти діалогу з різними іменами, містами та статусом, щоб тренувати живе спілкування.

.....
.....
.....

Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly

➤ **Прочитай короткі анекдоти. Зосередься на загальному значенні, а не на кожному слові. Спробуй пояснити, чому він смішний. / Prečítaj si krátke vtipy. Sústred' sa na celkový význam, nie na každé slovo. Skús vysvetliť, prečo je vtipný.**

1. Príde chlapec po dlhom čase opäť do škôlky a učiteľka mu hovorí:

„Miško, vitaj!“

Miško nespokojne odpovedá:

„Ja nie som Miško Vitaj, ja som Miško Kováčik.“

2. A: „Ako sa voláš?“

B: „Tak ako otec.“

A: „A ako sa volá otec?“

B: „Tak ako ja.“

A: „A ako sa voláte obaja?“

B: „Rovnako.“

3. Riaditeľ sa pýta svojho nového zamestnanca:

„Vaše meno?“

„Milan, pán riaditeľ.“

„Zamestnancov nevolám krstným menom. Vaše priezvisko?“

„Zlatko.“

„Vitajte vo firme, Milan.“

4

ДНІ ТИЖНЯ, МІСЯЦІ, ПОРИ РОКУ

DNI TÝŽDŇA, MESIACE, ROČNÉ OBDOVIA

Українська мова	Slovenský jazyk
Дні тижня	Dni týždňa
понеділок	pondelok
вівторок	utorok
середа	streda
четвер	štvrtok
п'ятниця	piatok
субота	sobota
неділя	nedeľa
Місяці	Mesiace
січень	január
лютий	február
березень	marec
квітень	apríl
травень	máj
червень	jún
липень	júl
серпень	august
вересень	september
жовтень	október
листопад	november
грудень	december
Пори року	Ročné obdobia
весна	jar
літо	leto
осінь	jeseň
зима	zima

4.1 Називний відмінок (kto? čo?) / Nominatív podstatných mien (kto? čo?)

Називний відмінок (*nominatív*) – це основна, початкова форма іменника. Використовується для називання предметів, осіб, явищ у їхній початковій, словниковій формі. Відповідає на питання: *xто?* (kto?), *що?* (čo?).

Українська й словацька мови мають подібне вживання називного відмінка. Називний відмінок вживається:

1. Для вираження підмета (основного члена речення):
Marta číta knihu. – Марта читає книгу.
Pes šteká. – Собака гавкає.
Mesto je veľké. – Місто велике.
2. У словниковій формі – всі іменники подаються у словнику в називному відмінку.
Приклади:
kto? – *šstudent, učitel', Marta;*
čo? – *stól, kniha, mesto.*

У реченнях часто поєднується з дієсловами *byť* (бути), *volat' sa* (називатися).

У однині називний відмінок показує рід іменника (*mužský, ženský, stredný rod*). У множині – тільки кількість (*deti, knihy, domy*).

Суфікси називного відмінка множини для основних типів відмінювання:

Чоловічий рід

singulár/однина	plurál/множина
chlap	chlap- <i>i</i>
hrdina	hrdin- <i>ovia</i>
dub	dub- <i>y</i>
stroj	stroj- <i>e</i>

Жіночий рід

singulár/однина	plurál/множина
žena	žen- <i>y</i>
ulica	ulic- <i>e</i>
dlaň	dlan- <i>e</i>
kost'	kost- <i>i</i>

Середній рід

singulár/однина	plurál/множина
mesto	mest-á
srdce	srdc-ia
vysvedčenie	vysvedčen-ia
dievča	dievč-at-á

Неправильна множина / Nepravidelné množné číslo:

dieťa → deti,

človek → ľudia,

ucho → uši.

Вправи / Úlohy

1. Дай відповіді на питання:

Kto je to?

Čo je to?

2. Переклади словацькою:

Це книга.

Це стіл.

Це авто.

Це студент.

Це дім.

3. Переклади українською:

Toto je učiteľ.

Toto je dieťa.

Toto je mesto.

Toto je žena.

Toto je pes.

4. Вибери правильне слово в називному відмінку:

Toto je (učiteľ / učiteľa).

To je (dom / domu).

Tu sú (kniha / knihy).

To je (auto / auta).

5. Розподіли слова на чоловічий, жіночий і середній рід:

kniha, pes, dieťa, kolega, žena, stôl, mesto, mama, brat, auto, sestra, tlačiareň.

6. Прочитай і визначи підмет (nominatív):

1. Marta píše doma list kamarátovi.
2. Na lavičke v parku spí pes.
3. Auto ide rýchlo po ulici.
4. Na dvore sa deti hrajú s loptou.
5. Učiteľ v triede hovorí pravdu študentom.

7. Додай до підмета присудок:

- Žiak
- Lampa
- Námestia
- Dievčatá
- Kino

8. Склади по 2 речення з кожним іменником у називному відмінку:

lekár, izba, telefón, dievča.

9. Напиши українською, як у словнику подаються ці слова:

riaditelia, stoličky, psícatá, divadlá, moria, speváci, počítače, stanice, miestnosti, sudcovia.

10. Встав множину (množné číslo):

1. študent →
2. cesta →
3. rádio →
4. plán →
5. ucho →

11. Встав однину (jednotné číslo):

1. muži →
2. kamarátky →
3. jablká →
4. deti →
5. ľudia →

12. Склади діалог за зразком. Використовуйте різні іменники. Приклад:

A: Čo je toto?

B: Toto je kniha.

Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly

- Прочитай короткі анекдоти. Зосередься на загальному значенні, а не на кожному слові. Спробуй пояснити, чому він смішний. / Prečítaj si krátke vtipy. Sústred' sa na celkový význam, nie na každé slovo. Skús vysvetliť, prečo je vtipný.

1. Pani učiteľka sa pýta Janka:
„Janko, aké je množné číslo od slova učiteľ?“
Janko jej odpovedá: „No predsa mučitelia.“
2. A: „Čo je rovina?“
B: „Rovina je kopec, ktorý je rovný.“
3. A: „Prečo môj syn dostal zo zemepisu päťku?“
B: „Lebo hľadal Rimavskú Sobotu v kalendári!“

4.2 Минулий час. Форма дієслів у минулому часі / Minulý čas.

Forma sloviess v minulom čase

Минулий час у словацькій мові вживається для позначення дій, які відбулися до моменту мовлення (наприклад: *Я читав. – Čítal som. Tu робила. – Robil si. Вони їли. – Jedli*).

Важливо запам'ятати два ключові елементи, з яких складається минулий час:

1. **Дієслово у формі минулого часу (L-форма):** Це основне дієслово, яке закінчується на **-l, -la, -lo, -li** і завжди узгоджується з родом і числом підмета (тим, хто виконує дію). Ця форма дуже схожа на українські форми (*робив, робила, робили*).
2. **Допоміжне дієслово *byt'* (бути) у теперішньому часі:** Воно використовується як допоміжне слово, але **тільки для 1-ї та 2-ї особи** (я, ти, ми, ви).

Схема утворення:

Для 1-ї та 2-ї особи схема виглядає так:

я / ти / ми / ви + допоміжне слово *byt'* (у теперішньому часі) + L-форма.

Для 3-ї особи:

він / вона / воно / вони + L-форма

- допоміжне дієслово *byt'* **НЕ ВЖИВАЄТЬСЯ!**
Узгодження L-форми за родами та числами

Головне дієслово (L-форма) змінює своє закінчення залежно від того, хто виконував дію:

Особа	Рід	Закінчення L-форми	Приклад	Український відповідник
я	чоловічий	-l	<i>Ja som čítal.</i>	Я читав
я	жіночий	-la	<i>Ja som čítala.</i>	Я читала
ти	чоловічий	-l	<i>Ty si čítal.</i>	Я читав
ти	жіночий	-la	<i>Ty si čítala.</i>	Я читала
він	чоловічий	-l	<i>On čítal.</i>	Він читав
вона	жіночий	-la	<i>Ona čítala.</i>	Вона читала
воно	середній	-lo	<i>Ono čítalo.</i>	Воно читало
ми/ви	множина (чоловічий)	-li	<i>My sme/Vy ste čítali.</i>	Ми/ви читали
ми/ви	множина (жіночий+предмети)	-li	<i>My sme/Vy ste čítali.</i>	Ми/ ви читали
вони	множина (будь-який склад)	-li	<i>Oni/Ony čítali.</i>	Вони читали

Утворення заперечної форми: на початок слова додається **ne-**.

У словацькій мові заперечна частка **ne-** пишеться разом з дієсловом. Приклади: *nečítal som, nehovorila si, nepočúvalo, nebyvali sme, nepracovali ste, nemali.*

Вправи / Úlohy

1. Встав правильну форму дієслова у минулому часі:

1. Ja (čítať) knihu.	6. Ja (bývať) v Košiciach.
2. Ty (robiť) domácu úlohu.	7. Ona (kúpiť) perá.
3. On (variť) obed.	8. Deti (hrať sa) na ihrisku.
4. My (pracovať) v škole.	9. My (pozerať) film.
5. Oni (hrať) futbal.	10. Ty (fotografovať) more.

2. Переклади українською:

- Я працював.
- Ти купила.
- Вони грали.
- Ми танцювали.
- Вона читала.

3. Складіть речення в теперішньому та минулому часі з поданими словами:

1. ja / čítať / knihu
2. ty / učiť sa / slovíčka
3. ona / variť / obed
4. my / kúpiť / mobil
5. oni / hrať / futbal

4. Вибери правильний варіант. Встав правильну форму дієслова:

1. Ja (sme čítali / som čítala) knihu.
2. Ty (si robil / si robilo) domácu úlohu.
3. On (jedol / jedla) obed.
4. Vy (ste išli / ste išla) do školy.
5. Oni (hraly / hrali) futbal.

5. Діалог із пропусками. Заповни пропуски формами дієслів у минулому часі:

A: Čo si včera robil/robila?

B: Ja som (čítať) knihu. A ty?

A: Ja som (pozerat') film.

B: Oni (hrať) futbal v parku.

6. Перетвори речення з теперішнього часу на минулий. Напиши дієслова у минулому часі:

1. Ja čítam knihu. →
2. Ty robíš úlohu. →
3. On hrá futbal. →
4. My pracujeme v nemocnici. →
5. Oni varia obed. →

Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly

➤ **Прочитай короткі анекдоти. Зосередься на загальному значенні, а не на кожному слові. Спробуй пояснити, чому він смішний. / Prečítaj si krátke vtipy. Sústred' sa na celkový význam, nie na každé slovo. Skús vysvetliť, prečo je vtipný.**

1. Učiteľ: „Aký je to čas, keď poviem *BOL SOM CHORÝ?*“

Janko: „Prosím, krátky.“

2. „Ako mohol väzeň utiecť?“ pýta sa riaditeľ väznice.

„Mal kľúč, pán riaditeľ,“ odpovie dozorca.

„Kde ho ukradol?“

„Neukradol, ale poctivo vyhral v kartách.“

3. Oznam na katedre fyziky:

Skúška z predmetu «Teória relativity a cestovanie v čase» sa koná včera.

4.3 Майбутній час дієслів. Форма дієслів у майбутньому часі / Budúci čas sloviess. Forma sloviess v budúcom čase

Майбутній час у словацькій мові використовується для вираження дії, яка відбудеться в майбутньому. Творення майбутнього часу залежить від **виду дієслова**: доконаного або недоконаного.

1. **Дієслова недоконаного виду (nedokonavé slovesá)** описують **тривалу, повторювану або незавершену дію**, тобто таку, що триває або може повторюватися в часі.

Приклади недоконаних дієслів: *robiť* – робити, *čítať* – читати, *učiť sa* – вчитися, *hrať* – грати, *ísť* – йти.

Майбутній час створюється за схемою:

дієслово *byť* у **майбутньому часі** + інфінітив дієслова.

Приклади:

Ja ***budem robiť*** domácu úlohu. – Я робитиму домашнє завдання.

Ty ***budeš čítať*** knihu. – Ти будеш читати книгу.

My ***sa budeme učiť*** slovíčka. – Ми будемо вчити слова.

Майбутній час дієслова *byť* / Budúci čas slovesa *byť*:

singulár/однина	plurál/множина
1. budem	1. budeme
2. budeš	2. budete
3. bude	3. budú

Дієслова недоконаного виду – майбутній час / Nedokonavé slovesá – budúci čas

Особа / Рід	Словацька форма	Український переклад
Ja	budem robiť	Я буду робити
Ty	budeš robiť	Ти будеш робити
On	bude robiť	Він буде робити
Ona	bude robiť	Вона буде робити
Ono	bude robiť	Воно буде робити
My	budeme robiť	Ми будемо робити
Vy	budete robiť	Ви будете робити
Oni / Ony	budú robiť	Вони будуть робити

Заперечення: до форми допоміжного дієслова *byť* додається заперечна частка *ne-*, приклади: *nebudem čítať*, *nebudeš variť*, *nebudú pracovať*.

2. Дієслова доконаного виду (**dokonavé slovesá**) описують завершену дію, тобто дію, яка **буде виконана до кінця**. Вони часто відповідають на питання *що зроблю?*

Приклади доконаних дієслів: *napísať* – написати, *prečítať* – прочитати, *uvariť* – зварити, *zjesť* – з’їсти, *prísť* – прийти.

Як утворюється майбутній час: для доконаних дієслів майбутній час утворюється **без допоміжного дієслова**. Дієслово перфекта не має теперішнього часу. Доконані дієслова самі по собі показують майбутню завершену дію. Тому майбутній час виражається суфіксами теперішнього часу. Приклади:

Ja **napíšem** list. – Я напишу лист.

Ty **zješ** obed. – Ти з’їси обід.

Oni **prídu** o šiesteť. – Вони придуть о шостій.

У словацькій мові заперечна частка **ne-** пишеться разом з дієсловом: *neprídeme*, *nezjem*, *nevaria*.

Дієслова доконаного виду – майбутній час / **dokonavé slovesá – budúci čas**

Особа / Рід	Словацька форма			Український переклад		
Ja /Я	napíšem	zjem	prídem	напишу	з’їм	прийду
Ty /Ти	napíšeš	zješ	prídeš	напишеш	з’їш	прийдеш
On/ Він	napíše	zje	príde	напише	з’їсть	прийде
Ona/ Вона	napíše	zje	príde	напише	з’їсть	прийде
Ono/Воно	napíše	zje	príde	напише	з’їсть	прийде
My/Ми	napíšeme	zjeme	prídeme	напишемо	з’їмо	прийдемо
Vy/Ви	napíšete	zjete	prídete	напишете	з’їсте	прийдете
Oni / Ony/ Вони	napíšu	zjedia	prídu	напишуть	з’їдять	прийдуть

Вправи / Úlohy

1. Встав правильну форму дієслова у майбутньому часі:

1. Ja (robiť) domácu úlohu.
2. Ty (hľadať) knihu.
3. On (hrať) futbal.
4. Ona (učiť sa) slovíčka.
5. My (telefonovať) do školy.
6. Vy (hrať) na klavíri.
7. Oni (fotografovať) most.
8. Ony (čítať) noviny.

2. Переклади словацькою:

1. Я буду вчитися завтра.
2. Ти будеш грати на вулиці.
3. Ми будемо читати книгу.
4. Він буде робити домашнє завдання.
5. Вона буде вчитися в бібліотеці.
6. Ви будете грати в теніс.
7. Вони будуть прямувати до парку.
8. Вони (жінки) будуть читати журнал.

3. Заповни пропуски дієсловом доконаного виду в майбутньому часі:

1. Zajtra ja (napísať) list kamarátovi.
2. On (prísť) do školy o ôsmej hodine.
3. My (prečítať) túto knihu do pondelka.
4. Ty (urobiť) domácu úlohu dnes večer.
5. Oni (kúpiť) nový bicykel zajtra.
6. Ona (navštíviť) dedka cez víkend.
7. Vy (odpísať) na email zajtra ráno.
8. Ja (zavolať) kamarátovi poobede.
9. Deti (nakresliť) obrázky na hodine výtvarnej výchovy.
10. My (pripraviť) koláč v sobotu.

4. Складіть речення у теперішньому та майбутньому часі з поданих слів:

1. ja / hrať / futbal
2. ty / učiť sa / slovíčka
3. my / hľadať / divadlo
4. on / robiť / projekt
5. ona / čítať / e-mail
6. vy / hrať / tenis
7. oni / pracovať / v nemocnici
8. ony / študovať / na univerzite

5. Заповни пропуски формами дієслів у майбутньому часі:

1. A: Čo budeš robiť zajtra?
B: Ja (robiť) úlohu. A ty?
A: Ja (čítať) knihu.
2. A: My ideme do kina. Čo budete robiť vy?
B: My (variť) večeru.
3. A: Čo budú robiť oni?
B: Oni (hrať) futbal.
4. A: Čo budete robiť popoludní?
B: (učiť sa) slovíčka.

5. Ona je doma. (pracovať) na počítači.
6. On má voľno. (robiť) projekt.
7. Ony (tancovať) v divadle.

6. Перетвори з теперішнього часу у майбутній:

1. Čítam knihu. →
2. Hráš futbal. →
3. Učíme sa slovíčka. →
4. On robí projekt. →
5. Ona číta emaily. →
6. Fotografujete more. →
7. Oni bývajú v Prešove. →
8. Ony majú kurz na univerzite. →

7. Встав правильну форму дієслова:

1. Ja (napísať) list.
2. Ty (zjesť) obed.
3. On (prísť) na kurz slovenčiny.
4. Ona (prečítať) knihu.
5. My (uvariť) večeru.
6. Vy (napísať) správu.
7. Oni (zjesť) koláč.
8. Ony (prísť) do školy.

8. Переклади словацькою:

1. Я напишу лист .
2. Ти з'їш торт.
3. Вони придуть пізніше.
4. Ми приготуємо вечерю.
5. Він прочитає книгу.
6. Вона напише повідомлення.
7. Ви з'їсте обід.
8. Вони (жінки) придуть додому.

9. Обери правильну форму:

1. Ja (napíšu / napíšem) list.
2. Ty (zješ / zje) obed.
3. On (prídu / príde) o šiestej.
4. Ona (prečíta / prečítam) knihu.
5. My (uvarím / uvaríme) večeru.
6. Vy (napíšete / napíšem) správu.
7. Oni (zjete / zjedia) koláč.
8. Ony (prídu / príde) do školy.

10. Склади повні речення з поданих слів:

1. ja / prečítať / kniha
2. ty / uvariť / obed
3. my / prísť / na kurz
4. on / napísať / list
5. ona / zjesť / koláč
6. vy / napísať / správu
7. oni / prečítať / noviny
8. ony / prísť / domov

11. Заповни пропуски формами дієслів:

1. A: Čo zješ na obed?
B: (zjesť) boršč.
2. A: Prídete na kurz slovenčiny?
B: Nie,
3. A: Čo budú robiť oni?
B: Oni (prečítať) knihu.
4. A: Čo napíše ona a čo napíšete vy?
B: Ona (napísať) emaily a my text.
5. A: Uvaríte večeru vy?
B: Nie,
6. A: Čo zjedia oni?
B: Oni (zjesť) koláč.
7. A: Ony prídu do školy?
B: Nie, (prísť) do školy.

12. Перетвори з теперішнього часу в майбутній у заперечній формі:

1. Čítam knihu. →
2. Varíš obed. →
3. Telefonujú domov. →
4. Píšeme list. →
5. Ona tancuje v divadle. →
6. Varíte večeru. →
7. Oni jedia koláč. →
8. Ony fotografujú námestie. →

4.4 Прислівники часу. Фази доби / Príslovky času. Fázy dňa

Прислівники часу	Príslovky času
учора	včera
сьогодні	dnes
завтра	zajtra
Фази доби	Fázy dňa
вранці	ráno
до обіду/до полудня	doobeda/predpoludním
на обід/	naobed (na obed)/napoludnie
після обіду/після полудня	poobede/popopoludní
вечір	večer
вночі	v noci

Прислівник (*príslovka*) – це незмінна частина мови, яка означає дію, стан або ознаку і відповідає на питання: як? (*ako?*), де? (*kde?*), коли? (*kedy?*), чому? з якою метою? (*prečo? načo?*).

Прислівник найчастіше пояснює дієслово (*sloveso*), іноді прикметник чи інший прислівник.

Прислівники часу вказують на момент здійснення дії. Прислівники часу уточнюють, коли відбувається дія, і найчастіше поєднуються з дієсловом. В обох мовах уживання майже однакове.

včera (минуле) – *Včera som bol v škole.*/Учора я був у школі.

Včera pršalo./Учора йшов дощ.

dnes (теперішнє) – *Dnes máme kurz slovenčiny.*/Сьогодні у нас курс словацької мови.

Dnes je pekne./Сьогодні гарно.

zajtra (майбутнє) – *Zajtra pôjdeme do mesta.*/Завтра ми підемо до міста.

Zajtra budete mať skúšku./Завтра будемо мати іспит.

Прислівники часу можуть стояти:

- на початку речення: *Včera sme čítali knihu.*
- після підмета: *Marta dnes pracuje.*

Слова, що вказують на фази доби, також використовуються як прислівники.

Вправи / Úlohy

1. Дай відповідь на питання повним реченням:

1. Kedy si bol v škole?
2. Kedy máme hodinu slovenčiny?
3. Kedy pôjdeme na výlet?
4. Kedy sme boli v kine?
5. Kedy máme obed?
6. Kedy pôjdete domov?

2. Встав правильний прислівник:

1. som bol u lekára.
2. máme skúšku.
3. bude pekné počasie.
4. sme hrali futbal.
5. idem na návštevu k babke.
6. pôjdeme do divadla.
7. som sa učil slovenčinu.
8. máme veľa úloh.
9. bude pršať.
10. som videl svojich kamarátov.

3. Склади по два речення зі словами:

včera, dnes, zajtra, večer, ráno, predpoludním.

4. Переклади українською:

1. Včera večer pršalo.
2. Dnes máme hodinu matematiky.
3. Zajtra bude teplo.
4. Včera som bol u lekára.
5. Ráno sa sprchujem a raňajkujem.
6. Zajtra predpoludním uvaríme obed.

5. Переклади словацькою:

1. Учора ми грали у футбол.
2. Сьогодні в нас багато роботи.
3. Завтра підемо до міста.
4. Учора була холодна погода.
5. Сьогодні я почуваюся добре.
6. Завтра пишемо тест.

6. **Вибери правильний прислівник часу: ráno, dopoludnia, popoludní, večer, v noci:**

1. Ja vstávam o siedmej hodine.
2. Deti sa učia v škole.
3. Idem na prechádzku
4. Rodína večeria
5. Väčšina ľudí spí
6. Marta telefonuje mame
7. Študenti píšu testy
8. Pijem kávu a čítam noviny
9. Po prednáške ideme jesť neskoro
10. Čítam knihu a počúvam hudbu
11. je mesto tiché a prázdne.
12. Deti sa hrajú na ihrisku.

7. **Напиши 3 – 4 речення про свій день учора, сьогодні і завтра, використовуючи прислівники та фази доби.**

.....

.....

.....

4.5 Прийменники часу / Predložky pri výrazoch času

Прийменник (predložka) – це службова частина мови, яка виражає відношення між словами у реченні. У сполученні з іменниками прийменники вказують на місце, напрямок, причину, а також час.

Прийменники з часовим значенням у словацькій мові

Вони використовуються для відповіді на питання *коли?* Найчастіше для позначення часу використовується прийменник „v“ (в, у).

Дні тижня (dni v týždni)

у понеділок	у вівторок	у середу	у четвер	у п'ятницю	у суботу	у неділю
v pondelok	v utorok	v stredu	vo štvrtok	v piatok	v sobotu	v nedel'u

Місяці (mesiace)

у січні, v januári	у лютому vo februári	у березні v marci	у квітні v apríli
у травні v máji	у червні v júni	у липні v júli	у серпні v auguste
у вересні v septembri	у жовтні v októbri	у листопаді v novembri	у грудні v decembri

Приклади речень:

V pondelok máme skúšku. – У понеділок у нас іспит.

V januári je zima. – У січні зима.

Vo štvrtok pôjdeme do kina. – У четвер підемо в кіно.

V decembri sú Vianoce. – У грудні – Різдво.

Інші прийменники з часовим значенням

o – про час, коли відбувається дія. Використання: для позначення *точного часу або години*. Приклади:

O siedmej ráno vstávam. – О сьомій ранку я встаю.

Stretneme sa o tretej popoludní. – Ми зустрінемося о третій після обіду.

cez – протягом певного часу, через період. Використання: вказує *проміжок часу або тривалість*, через який відбудеться дія. Приклади:

Cez víkend pôjdeme k babke. – Протягом вихідних ми поїдемо до бабусі.

Uvidíme sa cez týždeň. – Побачимося протягом тижня.

na – на певний термін, період. Використання: вказує *термін дії або період*, на який щось призначено. Приклади:

Prídem iba na hodinu. – Я прийду лише на годину.

Knihu si požičiam na dva týždne. – Я позичу книгу на два тижні.

za – через певний проміжок часу. Використання: вказує *майбутній проміжок часу*, через який щось відбудеться. Приклади:

Za hodinu prídem domov. – Через годину я прийду додому.

Za týždeň pôjdeme na výlet. – Через тиждень ми поїдемо на екскурсію.

Вправи / Úlohy

1. Встав правильний прийменник v / vo:

- pondelok máme skúšku.
- januári je sneh.
- štvrtok pôjdeme do školy.
- marci kvitnú kvety.
- noci je ticho.

2. Переклади словацькою:

- У п'ятницю ми підемо в кіно.
- У серпні буде спекотно.
- У понеділок у нас іспит.
- У грудні святкують Різдво.
- Вночі було холодно.

3. Переклади українською:

1. V sobotu idem na návštevu.
2. V júli je leto.
3. Vo februári je zima.
4. V piatok máme hodinu slovenčiny.
5. V nedeľu oddychujeme.

4. Дай відповіді на запитання:

1. Kedy máte skúšku? →
2. Kedy cestujete do Tatier? →
3. Kedy je ticho? →
4. Kedy kvitnú stromy? →
5. Kedy idete do kina? →
6. Kedy začína prednáška? →
7. Kedy idete na prechádzku? →
8. Kedy píšete domácu úlohu? →
9. Kedy večeriate? →
10. Kedy cestujú študenti domov? →

5. Встав пропущене слово (pondelok, január, noc...):

1. V je zima.
2. V máme skúšku.
3. V je ticho.
4. V je horúco.
5. V sa začína školský rok.

6. Розподіли слова за групами у дві колонки: dni v týždni / mesiace v roku:

január, pondelok, október, piatok, marec, streда, december, utorok, apríl, nedeľa.

7. Склади речення з поданих слів:

1. pondelok / skúšku / máme / v
2. je / januári / v / sneh
3. apríli / kvitnú / stromy / v
4. kina / pôjdeme / vo / štvrtok / do
5. v / sviatky / sú / decembri

8. Визнач, чи є твердження істинним (Áno) чи ні (Nie). Назвіть правдиве твердження:

1. V júli je zima.
2. V stredu nepracujeme.
3. V auguste sú Vianoce.
4. Vo februári je leto.
5. V piatok je koniec pracovného týždňa.

9. Розіграй діалог у парах, використовуючи дні тижня та місяці для різних варіантів діалогу. Приклад:

A: *Kedy máš skúšku?*

B: *V pondelok.*

10. Встав правильний прийменник:

1. Stretneme sa tretej popoludní.
2. Pôjdeme k babke víkend.
3. Idem hodinu slovenčiny.
4. Prídem domov hodinu.
5. Budem spať noc.
6. Cvičíme obed.
7. Požičiam si knihu dva týždne.
8. Začneme film pätnásť minút.

11. Переклади словацькою:

1. О сьомій ранку я прокинуся.
2. Протягом тижня ми будемо вчити слова.
3. Я йду на урок словацької мови.
4. Через годину я піду додому.
5. Ми будемо грати протягом вихідних.
6. Вона спатиме на ніч.
7. Я позичу книгу на два тижні.
8. Ми почнемо заняття через 10 хвилин.

12. Вибери правильний прийменник:

1. Stretneme sa (o / cez / na / za) šiesteť.
2. (o / cez / na / za) víkend pôjdeme na výlet.
3. Idem (o / cez / na / za) hodinu slovenčiny.
4. Budeme študovať (o / cez / na / za) noc.
5. Cvičíme (o / cez / na / za) obed.
6. Film začne (o / cez / na / za) desať minút.

13. Склади речення, використовуючи прийменники:

1. ja / vstávať / 7 ráno
2. ty / učiť sa / víkend
3. my / ísť / hodina slovenčiny
4. ona / spať / noc
5. oni / hrať / obed
6. ja / prísť / hodinu
7. my / začať / 15 minút

14. Переклади з української на словацьку, використовуючи правильний прийменник:

1. О третій після обіду ми зустрінемося.
2. Протягом тижня я буду читати книгу.
3. Я йду на урок словацької мови.
4. Через годину ми підемо додому.
5. Ми будемо грати протягом вихідних.
6. Вона спатиме на ніч.
7. Я позичу книгу на два тижні.
8. Ми почнемо заняття через 10 хвилин.

15. Доповни діалог:

1. A: Kedy sa stretneme?
B: Stretneme sa tretej.
2. A: Čo budeš robiť cez víkend?
B: sobotu sa budem sa učiť slovíčka, nedeľu budem oddychovať.
3. A: Kedy prídete domov?
B: Prídeme hodinu.
4. A: Kedy začína film?
B: Začína pätnásť minút.
5. A: Kedy budeme cvičiť?
B: prázdniny.
6. A: Kedy budeme spať?
B: noc.
7. A: Kedy pôjdeme na výlet?
B: víkend.

Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly

- **Прочитай короткі анекдоти. Зосередься на загальному значенні, а не на кожному слові. Спробуй пояснити, чому він смішний. / Prečítaj si krátke vtipy. Sústred' sa na celkový význam, nie na každé slovo. Skús vysvetliť, prečo je vtipný.**

1. Príde riaditeľ k sekretárke a vraví:
„Evička, čo robíte v sobotu?”
„Nič, pán riaditeľ.”
„Dobre, ale dnes je ešte len utorok!”

2. Jeden policajt pozerá večer na nočnú oblohu. Druhý sa ho pýta:
„Prečo sa tam pozeráš?“
„Povedali mi, že mám ísť na mesiac na školenie, ale Mesiac je tak ďaleko.“
3. A: „Janko, máš rád matematiku?“
B: „Áno. Hlavne v utorok.“
A: „A prečo práve v utorok?“
B: „Lebo vtedy ju nemáme.“

5

ЧИСЛА І ЛІЧБА

ČÍSLA A POČÍTANIE

Українська мова	Slovenský jazyk
Основні числа	Základné číslovky
нуль	nula
один	jeden
два	dva
три	tri
чотири	štyri
п'ять	päť
шість	šesť
сім	sedem
вісім	osem
дев'ять	deväť
десять	desať
11 – 19	11 – 19
одинадцять	jedenásť
дванадцять	dvanásť
тринадцять	trinásť
чотирнадцять	štrnásť
п'ятнадцять	pätnásť
шістнадцять	šestnásť
сімнадцять	sedemnásť
вісімнадцять	osemnásť
дев'ятнадцять	devätnásť
Десятки	Desiatky
двадцять	dvadsať
тридцять	tridsať
сорок	štyridsať
п'ятдесят	päťdesiat
шістдесят	šesťdesiat
сімдесят	sedemdesiat
вісімдесят	osemdesiat
дев'яносто	deväťdesiat
сто	sto

Українська мова	Slovenský jazyk
Комбінації	Zložené číslovky
двадцять один	dvadsaťjeden
тридцять два	tridsaťdva
сорок п'ять	štyridsaťpäť
п'ятдесят вісім	päťdesiatosem
шістдесят сім	šesťdesiatsedem
дев'яносто дев'ять	deväťdesiatdeväť
Порядкові числівники (1 – 10)	Radové číslovky (1 – 10)
перший (перша, перше)	prvý (prvá, prvé)
другий (друга, друге)	druhý (druhá, druhé)
третій (третья, третє)	tretí (tretia, tretie)
четвертий (четверта, четверте)	štvrtý (štvrtá, štvrté)
п'ятий (п'ята, п'яте)	piaty (piata, piate)
шостий (шоста, шосте)	šiesty (šiesta, šieste)
сьомий (сьома, сьоме)	siedmy (siedma, siedme)
восьмий (восьма, восьме)	ôsmy (ôsma, ôsme)
дев'ятий (дев'ята, дев'яте)	deviaty (deviata, deviate)
десятий (десята, десяте)	desiaty (desiata, desiate)
Лічба	Počítanie
рахувати	počítať
додати/плюс	pridať/plus
відняти/мінус	odčítať/mínus
помножити/раз	vynásobiť/krát
поділити/поділено	vydeliť/delené
більше	viac
менше	menej
разом	spolu
кожен	každý

5.1 Числівники (1 – 100) / Číslovky (1 – 100)

Числівник (číslovka) – це частина мови, яка позначає кількість предметів або порядок при лічбі.

Кількісні числівники / Základné číslovky – відповідають на питання *koľko?* (скільки?). Приклади: jeden, dva, tri ...

Для чисел від 21 до 99 словацькі кількісні числівники утворюються поєднанням десятків + одиниць без пробілу, наприклад: *dvadsaťtri* (23), *šesťdesiatpäť* (65).

Порядкові числівники / *Radové číslovky* відповідають на питання *ktorý?* (який за порядком). Приклади: *prvý* (перший), *druhý* (другий), *tretí* (третій).

Порядкові числівники змінюються за родом і числом (чоловічий, жіночий, середній рід).

Вправи / Úlohy

1. Прочитай словацькі числівники та напиши український переклад. Перевір себе, проговорюючи числа вголос:

jedenásť, dvadsaťtri, šesťdesiatpäť, deväťdesiatdeväť, tridsaťjeden.

2. Напиши числа словами словацькою мовою:

7 → 14 →

21 → 58 →

100 → 32 →

49 → 76 →

91 → 83 →

3. Заповни пропуски. Прочитай вголос:

Dvadsaťjeden + = *dvadsaťpäť*

Tridsať + = *tridsaťsedem*

Päťdesiat + = *päťdesiatosem*

10 + = 13

40 + = 46

60 + = 67

4. Переклади українською:

dvadsaťjeden, šesťdesiatštyri, deväťdesiat, tridsaťosem, päťdesiatdva.

5. Обчисли та напиши числа словами. Прочитай вголос:

$12 + 7 = ?$

$45 - 19 = ?$

$8 \times 5 = ?$

$64 \div 8 = ?$

6. Запиши порядкові числівники:

1. → 6. →

2. → 3. →

5. → 9. →

10. → 7. →

7. **Проговори вголос словацькі числівники та переклади українською:**
tridsaťosem, päťdesiatjeden, sedemdesiatdeväť, dvadsaťštyri, deväťdesiatšesť.
8. **Переклади словацькі речення українською:**
V triede je dvadsaťpäť študentov. Mám dvadsaťjeden jablk. Prečítal som tridsaťosem stránok. Má sedemdesiat rokov. V knižnici je sto kníh.
9. **Придумай діалог між двома студентами, використовуючи числівники:**
Скільки сторінок у підручнику?
Скільки студентів у групі?
Скільки яблук у кошику?
Скільки книг у бібліотеці?
- Приклад:
A: Koľko strán má tvoja kniha?
B: Má štyridsaťdva strán.

5.2 Узгодження числівників із іменниками / Vázba čísloviek s podstatnými menami

- **Числівники 1 – 4** узгоджуються за родом і числом.:
- 1** → **однина + рід іменника**. Це схоже на узгодження прикметника з іменником за родом:
- jeden muž (один чоловік) – чоловічий рід (muž. rod),
jedna žena (одна жінка) – жіночий рід (žen. rod),
jedno mesto (одне місто) – середній рід (str. rod);
- Числівник *jeden* відмінюється, як прикметник. У множині *jeden* використовується в значенні *одні*: *jedni rodičia* – одні батьки, *jedny dvere* – одні двері. Українська мова має аналогічне розрізнення: один (чол. рід), одна (жін. рід), одне (сер. рід), одні (множина).
- 2 – 4** → **множина + узгодження за родом:**
- dvaja, traja, štyria** – вживаються лише з іменниками, що позначають осіб чоловічої статі: *dvaja študenti, traja kolegovia, štyria učitelia*;
- dva** – вживаються лише з неживими іменниками чоловічого роду: *dva domy, dva stroje*;
- dve, tri, štyri** – з жіночими та середніми родами: *dve ženy, dve perá, tri autá*.
- Після **числівників 5 і більше** іменник стоїть у родовому відмінку множини. Це правило однакове для всіх родів: *päť žien, šesť chlapov, desať miest, sto študentov*.

Вправи / Úlohy

1. Заповни пропуски (числівники 1 – 4). Постав правильну форму числівника відповідно до роду іменника:

..... žena, auto, (2) študenti, (4) knihy,
(3) bratia, (2) vlaky, (4) muži, (2)
námestia.

2. Узгодь числівник з іменником. Обери правильний варіант:

(dva / dve / dvaja) kamaráti,

(tri / traja) kolegovia,

(dva / dve / dvaja) deti,

(štyri / štyria) muži.

3. Постав іменник у правильній формі:

a) dve (učebnica)

b) traja (kolega)

c) štyri (auto)

d) dva (kľúč)

e) tri (more)

4. Склади речення. Використай подані числівники та іменники:

a) 2 + žena

b) 3 + dieťa

c) 4 + dom

d) 1 + študent

5. Постав у множину. Замініть однину на множину з числівником:

a) jedna kniha → knihy

b) jedno auto → autá

c) jeden profesor → profesori

d) jedna mapa → mapy

Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly

- Прочитай короткі анекдоти. Зосередься на загальному значенні, а не на кожному слові. Спробуй пояснити, чому він смішний. / Prečítaj si krátke vtipy. Sústred' sa na celkový význam, nie na každé slovo. Skús vysvetliť, prečo je vtipný.

1. Kamarát sa chváli pred kamarátom:

„Môj brat má pätnásť rokov a hrá na klavíri od piatich rokov.“

„Naozaj? A nebolia ho ruky?“

2. Peťo sa pýta mamičky:

„Koľko máš rokov?“

„Tridsaťsedem.“

„A ocko?“

„Tiež tridsaťsedem.“

„No, takže vy ste dvojčatá, však?“

3. Na hodine matematiky pozrie učiteľka na tabuľu a vraví:

„Dnes je štvrtého šiesty, nie druhého tretí, žiaci.“

A žiak Jožko na to: „Ja viem, ale už som to vykrátil ako zlomok.“

6 СІМ'Я RODINA

Українська мова	Slovenský jazyk
сім'я	rodina
Батько	otec
мати	matka
батьки	rodičia
син	syn
дочка	dcéra
дитина	dieťa
діти	deti
брат	brat
сестра	sestra
дідусь	dedko
бабуся	babka
онук	vnuk
онука	vnučka
чоловік (чоловік у шлюбі)	manžel
дружина	manželka
хлопець (партнер)	priateľ
дівчина (партнерка)	priateľka
родичі	príbuzní
тітка	teta
дядько	ujo/strýko
кузен, двоюрідний брат	bratranec
кузина, двоюрідна сестра	sesternica

6.1 Родовий відмінок (koho? čoho?) / Genitív (koho? čoho?)

Родовий відмінок / *genitív* в українській та словацькій мовах відповідає на питання: *кого? чого?* (укр.)/*koho? čoho?* (slov.).

Він виражає приналежність та зв'язок, привласнення, частковість та кількість, відсутність, походження та напрямок, зв'язок з дієсловами та прийменниками. Використову-

ється після прийменників: bez (без), do (до), od (від), z (з), okolo (біля), počas (під час), uprostred (посеред), vedľa (поруч) тощо.

Приклад відмінювання:

Однина	Jednotné číslo	Множина	Množné číslo
сестра → сестри,	sestra → sestry	сестри → сестер	sestry → sestier
брат → брата	brat → brata	брати → братів	bratia → bratov
книга → книги	kniha → knihy	книги → книг	knihy → kníh
місто → міста	mesto → mesta	міста → міст	mestá → miest

Подібності та відмінності:

Подібності:

- Обидві мови вживають родовий відмінок у подібних синтаксичних функціях.
- Закінчення -и / -у у фемінінативах (сестра → сестри / sestra → sestry).

Відмінності:

- У словацькій мові немає апострофа та м'якого знака, тому правопис закінчень простіший.
- Деякі слова мають інші закінчення (напр. люди → ľudí; діти → detí).
- Кілька дієслів, що відмінюються з родовим відмінком в українській мові, використовуються з знахідним відмінком у словацькій мові, наприклад: мати, бачити, знати тощо. Правильність відмінювання дієслів слід перевірити у словацьких словниках.

У словацькій мові родовий відмінок/*genitív* часто використовується в усталених виразах (počas dňa – протягом дня), де в українській мові можливі інші конструкції.

Таблиця відмінювання – genitív

	Ženský rod			
jednotné číslo	sestra → sestry	ulica → ulice	dlaň → dlane	kosť → kosti
množné číslo	sestry → sestier	ulice → ulíc	dlane → dlaní	kosti → kostí
	Mužský rod			
jednotné číslo	brat → brata	kolega → kolegu	dub → duba	stroj → stroja
množné číslo	bratia → bratov	kolegovia → kolegov	duby → dubov	stroje → strojov
	Stredný rod			
jednotné číslo	mesto → mesta	more → mora	námestie → námestia	dievča → dievčaťa
množné číslo	mestá → miest	moria → morí	námestia → námestí	dievčatá → dievčat

Вправи / Úlohy

1. Переклади українською (genitív):

bez sestry, do mesta, od otca, počas dňa, vedľa domu, z knihy, bez brata, do školy, uprostred parku, okolo stola, od priateľa, do dediny, bez učiteľa, z mora, počas leta.

2. Переклади та запиши вирази словацькою мовою:

з книги, без брата, до школи, посеред парку, навколо столу, від друга, до села, без учителя, з моря, протягом літа, біля церкви, з гори, від мами, до кімнати, без хліба, під час війни, біля магазину, до лікарні, без води, з машини.

3. Вибери правильну форму:

1. Idem do (mesto / mesta / meste).
2. Priateľ je bez (knihe / kniha / knihy).
3. Čakáme na príchod (otca / otcu / otec).
4. Vidím dom bez (strechu / strecha / strechy).
5. Pieseň je od (spevák / speváka / spevákovi).
6. Turisti sa vracajú z (hore / hora / hory).
7. Deti sa boja (tma / tmy / tmu).
8. Mám fotku (sestre / sestra / sestry).
9. Bez (jedly / jedlo / jedla) nemôžeme pracovať.
10. V kufri je veľa (knihov / kníh / knihoj).
11. Počas (noce / noc / noci) sme neodpočívali.

4. Порівняй та знайди відповідність між українською та словацькою формою (genitív, množné číslo – родовий відмінок, множина):

сестер → sestier	учнів → žiakov	шкіл → škôl
братів → bratov	будинків → domov	слів → slov
книг → kníh	років → rokov	пісень → piesní
міст → miest	рук → rúk	студентів → študentov
дітей → detí	очей → očí	подруг → priateľiek

6. Постав іменник у дужках у правильну форму родового відмінка відповідно до кількісного числівника:

1. päť (sestra) →
2. desať (brat) →
3. veľa (kniha) →
4. niekoľko (mesto) →
5. sto (študent) →
6. osem (dieťa) →
7. šesť (učiteľ) →
8. veľa (dom) →

9. niekoľko (kniha) →
10. sto (auto) →
11. sedem (bratranec) →
12. päť (sestra) →
13. veľa (strom) →
14. mnoho (žena) →
15. dvanásť (chlapec) →

7. Склади питання про кількість предметів:

- Koľko (učiteľ)?
 Koľko (káva)?
 Koľko (želanie)?
 Koľko (človek)?
 Koľko (ucho)?

8. Доповни речення правильним прийменником, який вимагає родового відмінка:

Prišli sme školy. Ideme mesta. Boli sme knižnice. Darček sestry. Telefón leží stola. Nemáme informácie učiteľa. Chlapci sa vracajú hory. Priateľ je knihy. Počas prázdnin sme boli mesta. Vidím stôl kuchyne. Nemôžeme ísť domu bez kľúča. Darček je pre sestru mamy. Turisti vyšli lesa. Fotografia je od kamarátky školy.

9. Склади 3 – 4 речення українською та переклади їх словацькою, використовуючи родовий відмінок.

.....

6.2 Присвійні займенники / Privlastňovacie zámená

Присвійні займенники (privlastňovacie zámená) – це слова, що вказують на належність предмета або ознаки особі чи істоті.

В українській мові відповідають на питання: *чий? чия? чие? чий?*

У словацькій мові (sg.): *čí? čia? čie?*, (pl.) *čí? čie?*

Форми за родами та числами:

Особа	Чоловічий рід	Жіночий рід	Середній рід	Множина
1	môj	moja	moje	moji/moje*
2	tvoj	tvoja	tvoje	tvoji/tvoje*
3	jeho	jeho	jeho	jeho
3 жін.	jej	jej	jej	jej
1 мн.	náš	naša	naše	naši/naše*
2 мн.	váš	vaša	vaše	vaši/vaše*
3 мн.	ich	ich	ich	ich

* У множині форма “moji/tvoji/naši/vaši” вживається для **чоловічого роду істот**, а “moje/tvoje/naše/vaše” – для **неістот та жіночого і середнього роду**.

Вживання:

Вказує на належність:

То је *moja kniha*. → Це моя книга.

То је *jeho auto*. → Це його машина.

Зазвичай узгоджується з іменником у роді, числі та відмінку:

Vidím *tvojho brata*. → Я бачу твого брата.

Подібності та відмінності:

Подібності:

- Обидві мови мають форми для різних родів та чисел.
- Займенники вказують на належність і узгоджуються з іменником.

Відмінності:

- У словацькій мові менше змін закінчень за відмінками, ніж в українській.
- Українська мова має форму родового відмінка для всіх числівників і відмінків (твого брата, моєї сестри), словацька використовує відмінки, але деякі форми залишаються незмінними (*jeho* – його).

Присвійні займенники у словацькій мові підлягають морфологічній зміні за відмінками, причому форма займенника завжди **узгоджується з іменником, до якого він належить, за родом, числом та категорією істотності (životné/neživotné)**.

Такий тип відмінювання дає змогу коректно відображати **належність предметів, осіб або явищ**, забезпечуючи точну граматичну та семантичну взаємозв'язність у реченні.

**Відмінювання присвійних займенників – одинна /
Skloňovanie privlastňovacích zámen – jednotné číslo**

Відмінок	Чоловічий рід (životné)	Жіночий рід	Середній рід
Nominatív	môj	moja	moje
Genitív	môjho	mojej	môjho
Datív	môjmu	mojej	môjmu
Akuzatív	môjho	moju	moje
Lokál	o mojom	o mojej	o mojom
Inštrumentál	s mojím	s mojou	s mojím

**Відмінювання присвійних займенників – множина /
Skloňovanie privlastňovacích zámen – množné číslo**

Відмінок	Чоловічий рід істоти	Чоловічий рід неістоти / Жіночий / Середній рід
Nominatív	moji	moje
Genitív	mojich	mojich
Datív	mojim	mojim
Akuzatív	mojich	moje
Lokál	o mojich	o mojich
Inštrumentál	s mojimi	s mojimi

**Приклади речень з присвійними займенниками для української та словацької мов /
Príklady viet s privlastňovacími zámenami pre ukrajinský a slovenský jazyk**

Українська мова	Slovenský jazyk
Це моя книга.	To je moja kniha.
Це твоя ручка.	To je tvoje pero.
Це його машина.	To je jeho auto.
Це її сумка.	To je jej kabelka.
Це наше місто.	To je naše mesto.
Це ваш будинок.	To je váš dom.
Це їхній парк.	To je ich park.
Я бачу мого брата.	Vidím môjho brata.
Я не бачу твоєї сестри.	Nevidím tvoju sestru.
Ми відвідали її дім.	Navštívili sme jej dom.
Він користується нашою книгою.	Používa našu knihu.
Вони грають у дворі ваших дітей.	Hrajú sa na dvore vašich detí.

Вправи / Úlohy

1. **Встав правильну форму присвійного займенника (jednotné číslo):**
 1. Toto je kniha. (ja)
 2. To je pero. (ty)
 3. On používá auto. (on)
 4. Ona má kabelku. (ona)
 5. Navštívili sme mesto. (my)
2. **Доповніть речення присвійним займенником, узгоджуючи з іменником за родом і відмінком:**
 1. brat je lekár.
 2. Vidím sestru.
 3. Mám rád psa.
 4. Rozprávam sa o učiteľovi.
 5. Pozerám sa na strom.
 6. S mamou idem do obchodu.
 7. Kúpil som darček pre kamarátku.
 8. Hovorím o dedkovi.
 9. Pomáham sestře s domácou úlohou.
 10. Počúvam príbeh o otcovi.
3. **Встав правильну форму присвійного займенника (množné číslo):**
 1. To sú knihy. (ja)
 2. Vidím stromy. (ty)
 3. Oni používajú domy. (oni)
 4. My sme sa hrali na dvore. (my)
 5. To sú deti. (vy)
4. **Заповніть пропуски присвійними займенниками, враховуючи род і істотність:**
 1. kamaráti hrajú futbal.
 2. Čítam knihy.
 3. Rozprávam sa s rodičmi.
 4. Pozerám sa na deti.
 5. S psami idem do parku.
 6. Kúpili sme darček pre učiteľov.
 7. Počúvam príbeh o susedoch.
 8. ženy varia obed.
 9. Pomáham deťom s úlohami.
 10. Rozprávam sa o bratoch.

5. Переклади речення українською:

Moja sesternica včera telefonovala domov.

To je tvoje jedlo.

Fotografuje jeho syna.

Pracovali sme v našom meste.

Naši žiaci čítajú knihy vašich spisovateľov.

6. Переклади речення словацькою:

1. Це моя сестра.

2. Це його дядько.

3. Я бачу твою дружину.

4. Ми граємося на подвір'ї нашого дідуся.

5. Вони читають їхні журнали.

7. Вставте правильну форму присвійного займенника 1-ї та 2-ї особи однини та множини у словосполучення:

1. plán

2. posteľ

3. gymnázium

4. bicykel

5. vnučka

6. ihrisko

7. stolička

8. sestra

9. bratia

10. rádio

8. З'єднай український займенник зі словацьким:

мій → *naš*

твій → *jej*

його → *ich*

її → *tvoj*

наш → *jeho*

ваш → *môj*

їхній → *váš*

9. Встав присвійний займенник у речення:

1. kamarát je múdry. (ja)

2. sestra je doma. (ty)

3. tričko je nové. (on)

4. múzeum je krásne. (my)

5. rodičia sú unavení. (oni)

10. Виберіть правильну форму з двох варіантів:

1. Pozerám sa na (môj / moje) dom.
2. Hovorím s (mojom / mojou) sestrou.
3. Kúpili sme darček pre (tvoj / tvoju) kamarátku.
4. Rozprávam sa o (jemu / jeho) otcovi.
5. Ideme do parku s (našími / naši) deťmi.
6. Čítam (vaše / vaši) knihy.
7. Počúvam príbeh o (ich / im) susedoch.
8. Vidím (môjho / mojej) brata.
9. S (tvojimi / tvoje) psami idem na prechádzku.
10. Pomáham (jej / jeju) kamarátke.

11. Склади речення зі словом у дужках, використовуйте відповідні присвійні займенники:

1. (ja, polievka) →
2. (ty, mydlo) →
3. (on, mobil) →
4. (my, jedáleň) →
5. (oni, hlas) →

12. Склади питання з присвійними займенниками:

1. pero?
2. tlačiareň?
3. brat?
4. kabelka?
5. deti?

13. Творче завдання. Склади 3 – 4 речення словацькою з присвійними займенниками, використовуючи різні роди та числа, наприклад:

.....
.....
.....

6.3 Присвійні прикметники / *Privlastňovacie prídavné mená*

Присвійні прикметники в словацькій мові (*privlastňovacie prídavné mená*) вживаються для вираження належності особі або тварині. Вони відповідають на питання **čí? čia? čie? číe?** (чий? чия? чие? чий?) і найчастіше утворюються від іменників, що називають осіб або тварин.

У порівнянні з українською мовою, у словацькій присвійні прикметники вживаються частіше, ніж присвійні займенники.

Присвійні прикметники від іменників **чоловічого роду** утворюються за допомогою суфіксів **-ov / -ova / -ovo**, відповідно до роду наступного іменника:

spojenie s mužským rodom	spojenie so ženským rodom	spojenie so stredným rodom
otcov dom / батьків дім	otcova sestra / сестра батька	otcovo miesto / батькове місце
Petrov brat / брат Петра	Petrova kniha / книга Петра	Petrovo štúdium / Петрове навчання
učiteľov názor / думка вчителя	učiteľova trieda / клас вчителя	učiteľovo slovo / слово вчителя
študentov zošit / зошит студента	študentova rodina / сім'я студента	študentovo meno / ім'я студента

Присвійні прикметники від іменників **жіночого роду** утворюються за допомогою суфіксів **-in/-ina/-ino**, відповідно до роду наступного іменника:

spojenie s mužským rodom	spojenie so ženským rodom	spojenie so stredným rodom
mamin kabát / маміне пальто	mamina kniha / маміна книга	mamino meno / маміне ім'я
Katerinin projekt / проект Катерини	Katerinina taška / сумка Катерини	Katerinino pero / ручка Катерини
	sestrina izba / кімната сестри	sestrino okno / сестрині вікно
kolegynin článok / стаття колеги	kolegynina kytica / букет колеги	kolegynino auto / машина колеги

Присвійні прикметники відмінюються як якісні прикметники твердої або м'якої групи та узгоджуються з іменником:

Petrov nový notebook. – Петрів новий ноутбук.

mamina obl'úbená káva. – маміна улюблена кава.

Присвійні прикметники та присвійні займенники: порівняння:

Українська мова	Slovenský jazyk
дім Петра.	Petrov dom.
його дім.	Jeho dom.
робота Катерини.	Katarínina práca.
її робота.	Jej práca.

Присвійні прикметники підкреслюють конкретного носія ознаки (Петро, Катерина), тоді як присвійні займенники мають загальніше значення.

Присвійні прикметники не утворюються:

- від назв неживих предметів;
 - від абстрактних іменників;
 - зазвичай не вживаються у множині власників.
- školov plán (неправильно)
 - plán školy – план школи
 - študentov projekt (у значенні «проект студентів»)
 - projekt študentov – проєкт студентів

В українській мові присвійні прикметники також існують (батьків, мамин, сестрин), однак у сучасному мовленні частіше використовуються конструкції з родовим відмінком. У словацькій мові присвійні прикметники є стилістично нейтральними та дуже продуктивними.

Вправи / Úlohy

1. Утвори присвійний прикметник від поданих іменників:

Зразок: otec → otcov

matka →

Peter →

Anna →

brat →

Lucia →

otec →

sestra →

Martin →

Eva →

dedko →

babka →

učiteľ →

2. Утвори словосполучення з присвійним прикметником:

Peter + dom →

otec + kabát →

Martin + zošit →

brat + batoh →

učiteľ + stôl →

matka + kniha →

Anna + izba →

sestra + taška →

Eva + škola →
babka + záhrada →
otec + auto →
Lucia + mesto →
dedko + okno →
mama + meno →
kamarát + pero →

3. Доповни речення відповідним присвійним прикметником:

1. auto stojí pred domom. (*Martin*)
2. sestra študuje na univerzite. (*Eva*)
3. kniha je nová. (*babka*)
4. dom je veľký. (*otec*)
5. izba je čistá. (*Lucia*)
6. zošit leží na stole. (*Tomáš*)
7. kabát je čierny. (*dedko*)
8. kniha je nová. (*mama*)

4. Переклади словацькою мовою:

1. мамина кава →
2. капелюх тата →
3. котяче ліжко →
4. сестрині окуляри →
5. дідусеві книги →
6. зошит школяра →
7. бабусина чашка →
8. тітчин проєкт →
9. братове взуття →
10. авто Яна →

5. Переклади українською мовою:

1. mamino meno →
2. babkina záhrada →
3. dedkova izba →
4. kolegynin článok →
5. Luciino auto →
6. Martinov zošit →
7. Evino okno →
8. učiteľov stôl →
9. sestrin batoh →
10. Petrovo mesto →

6. Заповни пропуски:

1. Toto je kamarát.
2. polievka je dobrá.
3. taška je nová.
4. dom je veľký.
5. kniha leží na stole
6. Toto je zošit.
7. auto je modré.
8. projekt je dôležitý.
9. perá sú na stole.
10. Toto je bicykel.

7. Доповни діалог відповідним присвійним прикметником

- Čia je to kniha?
- To je kniha. (Anna)
- Čí je to kabát?
- To je kabát. (otec)
- Čia je to taška?
- To je taška. (mama)
- Čie je to auto?
- To je auto. (Peter)
- Čí je to notebook?
- To je notebook. (Martin)
- Čie je to pero?
- To je pero. (sestra)
- Čie je to okno?
- To je okno. (dedko)
- Čí je to bicykel?
- To je bicykel. (Eva)
- Čí je to projekt?
- To je projekt. (kamarát)
- Čí je to zošit?
- To je zošit. (Lucia)
- Čia je to posteľ?
- To je posteľ. (babka)

- Čí je to stôl?
- To je stôl. (učiteľ)
- Čia je to izba?
- To je izba. (Anna)

Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly

➤ **Прочитай короткі анекдоти. Зосередься на загальному значенні, а не на кожному слові. Спробуй пояснити, чому він смішний. / Prečítaj si krátke vtipy. Sústred' sa na celkový význam, nie na každé slovo. Skús vysvetliť, prečo je vtipný.**

1. V rodine čakajú ďalšie dieťa. Otec sa pýta synčeka:
 „Jožko, čo by si chcel? Bračeka alebo sestričku?“
 „Sestričku nie ocko, lebo sestričky pichajú injekcie!“
2. Synček hovorí otcovi: „Otec, ja sa ožením.“
 Otec: „A koho si vezmeš?“
 Synček: „Našu babku.“
 Otec: „Babku si vziať nemôžeš, leto je to moja mama.“
 Synček: „A ty si si mohol vziať moju mamu?“
3. Vnuk príde k babke na prázdniny a babka sa ho pýta:
 „Jedol si?“
 „Áno. Pred chvíľou.“
 „Tak si sadni, nech sa konečne poriadne naješ.“

7 ПОДАРУНКИ ТА ПОКУПКИ

DARČEKY A NÁKUPY

Українська мова	Slovenský jazyk
подарунок	darček
вітання	gratulácia/ blahoželanie
святкування	oslava
день народження	narodeniny
магазин	obchod
супермаркет	supermarket
покупка	nákup
Ціна	cena
знижка	zľava
Каса	pokladňa
покупець	zákazník
продавець	predajca
кошик	košík
упаковка	balenie
готівка	hotovosť
листівка	pohľadnica
квітка	kvet
Букет	kytica
шоколад	čokoláda
Торт	torta
іграшка	hračka
ювелірні прикраси	šperky
одяг	oblečenie
взуття	obuv
косметика	kozmetika

7.1 Давальний відмінок (komu? čomu?) / Datív (komu? čomu?)

Давальний відмінок у словацькій мові (*datív*) вживається для вираження адресата дії, тобто особи чи предмета, на який спрямована дія, але не прямо (як у знахідному), а опосередковано. Відповідає на питання: кому? чому? (*komu? čomu?*). Має подібні функції до давального відмінка в українській мові.

Основні функції давального відмінка (*datívu*)

1. Адресат (одержувач) дії, виражає перевагу або недолік:

Dám knihu priateľovi. – Дам книгу другові.

Mráz škodí kvetom. – Мороз пошкоджує квіти.

2. Об'єкт почуття або бажання:

Pomôžem mame. – Допоможу мамі.

3. Вказівка на особу, для якої щось робиться:

Urobím darček deťom. – Зроблю подарунок дітям.

4. Усталені вирази з дієсловами:

Veriť Bohu. – Вірити Богу.

Rozumieť učiteľovi. – Розуміти вчителя.

Ďakovať priateľovi. – Дякувати другові.

Таблиця закінчень у давальному відмінку / Tabuľka prípon v datíve

Чоловічий рід

Vzor/Тип	datív, jednotné číslo	datív, množné číslo
chlap (životné)	chlap- <i>ovi</i>	chlap- <i>om</i>
hrdina (životné)	hrdin <i>ovi</i>	hrdin- <i>om</i>
dub (neživotné)	dub- <i>u</i>	dub- <i>om</i>
stroj (neživotné)	stroj- <i>u</i>	stroj- <i>om</i>

Жіночий рід

Vzor/Тип	datív, jednotné číslo	datív, množné číslo
žena	žen- <i>e</i>	žen- <i>ám</i>
ulica	ulic- <i>i</i>	ulic- <i>iam</i>
dlaň	dlan- <i>i</i>	dlan- <i>iam</i>
kosť	kost- <i>i</i>	kost- <i>iam</i>

Середній рід

Vzor/Тип	datív, jednotné číslo	datív, množné číslo
mesto	mest- <i>u</i>	mest- <i>ám</i>
srdce	srdc- <i>u</i>	srdc- <i>iam</i>
vysvedčenie	vysvedčen- <i>iu</i>	vysvedčen- <i>iam</i>
dievča	dievč-at'- <i>u</i>	dievč-at- <i>ám</i>

Дієслова з давальним відмінком / s datívom:

pomáhať (komu) – допомагати кому

d'akovať (komu) – дякувати кому

veriť (komu) – вірити кому

povedať (komu) – сказати кому

škodiť (komu) – завдати комусь шкоди

sľúbiteľ (komu) – обіцяти комусь

Вправи / Úlohy

1. У дужках подано слово в називному відмінку. Встав правильну форму в давальному відмінку:

1. Dám darček (mama).
2. Pomáham (priateľ).
3. Píšem list (učiteľ).
4. Verím (rodič, pl.).
5. Ďakujem (kamarát).
6. Pomáham (žiak).
7. Dávam hračku (dieťa).
8. Píšem pohľadnicu (babička).
9. Pomáham (sused).
10. Dávam kvety (kolegyňa).
11. Hovorím pravdu (priateľ, pl.).
12. Posielam list (učiteľka).
13. Rozumiem (kolega).
14. Pomáham (sestrička).
15. Vietor škodí (strom, pl.).

2. Переклади речення словацькою мовою, використовуючи правильну форму давального відмінка:

1. Я даю каву колезі.
2. Відправляю лист сусідці.
3. Допомагаю дідусеві.
4. Пишу електронний лист вчительці.
5. Вірю подрузі.
6. Дякую лікареві.
7. Дарую квіти бабусі.
8. Допомагаю молодшому братові.
9. Алкоголь шкідливий для людей.

10. Вірю батькам.
11. Мій батько подякував моїй матері.
12. Дарую подарунок сусідові.
13. Допмагаю сестрі.
14. Надсилаю лист другу.

3. Познач правильний варіант у дужках:

1. Pomáham (chlapu/ chlapi / chlapovi).
2. Dávam darček (priateľu / priateľovi / priateľ'a).
3. Píšem list (učiteľovi / učitelia / učiteľ'a).
4. Ďakujem (rodičov / rodičovi / rodiča).
5. Verím (kamarátu / kamaráta/ kamarátovi).
6. Dávam kvety (kolegýň / kolegyni / kolegyne).
7. Pomáham (žiakovi / žiaka / žiaku).
8. Posielam list (babičky / babičke / babičku).
9. Dávam darček (brata / brati / bratovi).
10. Verím (učiteľu / učiteľovi / učiteľ'a).
11. Pomáham (susedovi / suseda / susedi).
12. Píšem pohľadnicu (priateľu / priateľovi / priateľ'a).
13. Dávam hračku (dieťaťovi / dieťaťu / deti).
14. Rozumiem (kolegovi / kolegu/ kolege).
15. Ďakujem (učiteľky / učiteľke / učiteľ'ku).

4. Утвори правильне речення, використовуючи давальний відмінок:

1. knihu / spolužiak / darujem
2. správu / kolega / posielam
3. radu / študent / dávam
4. pohár vody / host' / nesiem
5. informáciu / lekár / poskytujuem
6. úlohu / dieťa / vysvetľujem
7. čaj / kamarát / pripravujem
8. obraz / mama / ukazujem
9. balík / sused / odovzdávam
10. pozvanie / priateľ'ka / posielam
11. výsledky / tréner / oznamujem
12. kávu / návšteva / ponúkam
13. knihu / bratranec / požičiavam
14. fotografiu / rodičia / ukazujem
15. program / učiteľ / vysvetľujem

5. Встав правильну форму давального відмінка у діалозі:

1. A: Komu dávaš darček? – B: Dávam darček
2. A: Komu pomáhaš? – B: Pomáham
3. A: Komu píšeš list? – B: Píšem list
4. A: Komu ďakuješ? – B: Ďakujem
5. A: Komu veríš? – B: Verím
6. A: Komu dávate kvety? – B: Dávame kvety
7. A: Komu pomáhaš doma? – B: Pomáham
8. A: Komu posielate pohľadnicu? – B: Posielame pohľadnicu
9. A: Komu dávate hračku? – B: Dávame hračku
10. A: Komu pomáhaš v škole? – B: Pomáham
11. A: Komu veríš? – B: Verím
12. A: Komu ďakuješ? – B: Ďakujem
13. A: Komu dávam darček? – B: Dávam darček
14. A: Komu píšeš list? – B: Píšem list
15. A: Komu dávame kvety? – B: Dávame kvety

6. Встав правильну форму іменника в давальному відмінку однини та множини:

nominatív	datív singuláru	datív plurálu
predajca		
mama		
spisovateľ		
dievča		
bratranec		
sestra		
futbalista		
manželka		
teta		
zákazník		
rodič		
babička		
súrodeneц		
športovkyňa		

7. Переклади словацькою мовою, використовуючи давальний відмінок:

1. Передати повідомлення керівникові.
2. Пояснювати правило студентів.
3. Надіслати запрошення сусідці.
4. Побажати успіху спортсменові.
5. Довіряти таємницю подрузі.
6. Принести документи директорові.
7. Купити квиток пасажирові.
8. Порадити книгу колезі.
9. Подарувати сувенір гостеві.
10. Усміхнутися дитині.
11. Зателефонувати батькові.
12. Розповісти історію слухачеві.
13. Запропонувати допомогу перехожому.
14. Повернути гроші сестрі.
15. Побажати здоров'я викладачеві.

8. Склади запитання з використанням давального відмінка:

1. Dávame darček mame.
2. Zvieratá škodia stromom.
3. Píšem list učiteľovi.
4. Ďakujem kamarátovi.
5. Veríme našim zákonom.
6. Riaditeľ dáva kvety kolegyni.
7. Pomáham žiakovi.
8. Posielam pohľadnicu babičke.
9. Dávam hračku dieťaťu.
10. Pomáhame susedom.
11. Ďakujeme učiteľke.
12. Verím priateľovi.
13. Rozumieme pravidlám slovenčiny.
14. Ponúkame zľavy zákazníkom.
15. Dávam kvety kamarátke.

10. Утвори 15 власних речень з давальним відмінком, використовуючи слова зі вступу до теми 7.

.....

.....

.....

.....

7.2 Прийменники: до кого/чого, до, проти / Predložky: k, ku, proti

У словацькій мові деякі прийменники *вимагають* давальний відмінок (*datív, komu? čomu?*) після себе. Це:

k / ku – до, у напрямку до,

proti – проти (у певних сталих виразах).

Використання цих прийменників дає змогу вказати на особу, об'єкт чи напрямок дії, до якого спрямована дія.

Прийменник k / ku – до, у напрямку до:

k використовується перед словами, що починаються не з приголосного *k* чи *g*,

ku використовується перед словами, що починаються на *k* або *g* (для зручності вимови).

Приклади:

Idem *k* lekárovi. – Йду до лікаря.

Prídem *ku* kolegovi. – Прийду до колеги.

Novorím *k* deťom. – Говорю до дітей.

Прийменник proti – проти:

proti використовується для вираження напрямку дії проти когось чи чогось. *Приклади:*

Bojujeme *proti* nepriateľovi. – Боремося проти ворога.

Protestoval som *proti* rozhodnutiu. – Я протестовав проти рішення.

Protestujeme *proti* nespravodlivosti. – Ми протестуємо проти несправедливості.

Вправи / Úlohy

1. Доповни речення правильним словом у давальному відмінку:

1. Idem k (lekár).
2. Po škole idem k (učiteľ).
3. Deti bežia k (mama).
4. Auto prichádza k (dom).
5. Patríme k (študent, pl.).
6. Žiaci idú k (riaditeľ).
7. Po práci idem k (kolega).
8. Večer pôjdeme ku (kamarátka).

2. Встав прийменник *k* або *ku*:

1. Idem bratovi.
2. Chod' lekárke.
3. Poobede pôjdem kamarátovi.

4. Auto ide kostolu.
5. Deti bežia mame.
6. Včera sme šli starým rodičom.
7. Smerujeme gejíru.

3. Переклади українською мовою:

1. Idem k učiteľovi.
2. Auto prichádza k domu.
3. Deti patria k nám.
4. Zajtra idem ku kamarátovi.
5. Poobede pôjdem k bratovi.
6. Športovci sa blížia k cieľu.
7. Vlak smeruje k stanici.
8. Riaditeľ supermarketu hovoril k zákazníkom.

4. Переклади словацькою мовою:

1. Я йду до лікаря.
2. Діти біжать до батьків.
3. Ми підемо до вчителя.
4. Ви наближаєтеся до Братислави.
5. Учні йдуть до директора.
6. По обіді я йду до тітки.
7. Автобус прямує до університету.
8. Завтра я піду до колеги.

5. Використай прийменник *proti*:

1. Bojujeme proti (nepriateľ).
2. Protestujeme proti (zákon).
3. Hráči hrajú proti (súper).
4. Rečník hovoril proti (návrh).
5. Sme proti (nespravodlivosť).
6. Ľudia protestovali proti (vláda).
7. Novinár napísal článok proti (korupcia).
8. Študenti sú proti (skúška).

6. Переклади українською мовою:

1. Bojujeme proti podvodom.
2. Protestujeme proti príkazom riaditeľa.
3. Naši hráči hrajú proti hráčom vášho mesta.
4. Ľudia boli proti rozhodnutiu vlády.
5. Študenti sú proti zrušeniu aktivít.
6. Novinári písali proti politikom.
7. Otec bojuje proti myšiam v dome.

7. **Вибери правильний варіант (k / ku / proti):**

1. Idem učiteľovi.
2. Chlapec uteká otcovi.
3. Susedia sú hluku.
4. Po vyučovaní idem sestre.
5. Ľudia sú vojne.
6. Deti idú starkej.
7. Čaj je horúčke.

8. **Утвори власні речення з давальним відмінком од. та мн. ч.**

.....

.....

.....

7.3 Вказівні займенники / Ukazovacie zámená

Вказівні займенники (ukazovacie zámená) – це слова, які вказують на предмет, особу чи явище і уточнюють, про що саме йдеться. У словацькій мові вони узгоджуються з іменником у роді, числі та відмінку.

Основні форми:

число	Slovenský jazyk	Українська мова	Приклад (ukážka)
Sg. / одн.	ten	той	Ten chlap je učiteľ. (Той чоловік – учитель.)
	tá	та	Tá žena je lekárka. (Та жінка – лікарка.)
	to	те	To dieťa je veselé. (Те дитя веселе.)
	tento	цей	Tento chlap je študent. (Цей хлопець – студент.)
	táto	ця	Táto kniha je nová. (Ця книга нова.)
	toto	це	Toto auto je rýchle. (Це авто швидке.)
Pl. / мн.	tí	ті (чол. рід, іст.)	Tí muži sú moji kolegovia. (Ті чоловіки – мої колеги.)
	tie	ті (чол. рід неіст., жін., сер. рід)	Tie ženy sú učiteľky. (Ті жінки – учительки.)
	títo	ці (чол. рід, іст.)	Títo lekári sú Ukrajinci. (Ці лікарі – Українці.)
	tieto	ці (чол. рід неіст., жін., сер. рід)	Tieto počítače nefungujú. (Ці комп'ютери не працюють.)

Різниця між *ten, tá, to* і *tento, táto, toto*:

ten, tá, to – вказують на предмет або особу на *нейтральній відстані*:

Ten dom je veľký. – Той дім великий.

tento, táto, toto – підкреслюють предмет або особу *близько до мовця*:

Tento dom je nový. – Цей дім новий.

Вказівні займенники завжди узгоджуються з іменником у роді, числі та відмінку, подібно до прикметників. *Наприклад*:

Vidím toho muža. – Я бачу того чоловіка.

Pomáhám tej žene. – Я допомагаю тій жінці.

Ideme do toho mesta. – Ми йдемо до того міста.

Вказівні займенники – відмінювання / Ukazovacie zámená – skloňovanie

Pád	Maskulínium životné	Maskulínium neživotné	Feminínium	Neutrum
Nominatív	ten / tento	ten / tento	tá / táto	to / toto
Genitív	toho / tohto	toho / tohto	tej / tejto	toho / tohto
Datív	tomu / tomuto	tomu / tomuto	tej / tejto	tomu / tomuto
Akuzatív	toho / tohto	ten / tento	tú / túto	to / toto
Lokál	tom / tomto	tom / tomto	tej / tejto	tom / tomto
Inštrumentál	tým / týmto	tým / týmto	tou / touto	tým / týmto

Вправи / Úlohy

1. Встав правильний займенник (*ten / tá / to*):

- dom je veľký.
- žena je pekná.
- auto je nové.
- Vidím dieťa.
- Poznáš muža?
- Kúpim knihu.
- Hľadám školu.
- pes je starý.
- dievča spí.
- Páči sa mi učiteľ.

2. Вставте *tento / táto / toto*:

1. stôl je malý.
2. kniha je zaujímavá.
3. dieťa sa smeje.
4. Idem do domu.
5. Čítam časopis.
6. Vidíš dievča?
7. Kupujem jablko.
8. muž je môj brat.
9. žena je moja sestra.
10. auto je rýchle.

3. Переклади українською мовою:

1. Tento chlapec je študent.
2. Táto izba je čistá.
3. Toto jablko je dobré.
4. Ten muž je učiteľ.
5. Tá žena je moja mama.
6. To dieťa plače.
7. Tí muži pracujú.
8. Tie ženy spievajú.
9. Tie domy sú staré.
10. Tí študenti sú veselí.

4. Переклади словацькою мовою:

1. Цей магазин маленький.
2. Та школа велика.
3. Це місто красиве.
4. Той хлопець читає.
5. Та дівчина пише.
6. Це яблуко смачне.
7. Ці діти граються.
8. Ті студенти слухають.
9. Ця книга цікава.
10. Ті будинки нові.

5. Дай коротку відповідь. Використай вказівні займенники:

1. Ktorý dom je nový? – dom.
2. Ktorá žena je učiteľka? – žena.
3. Ktoré dieťa plače? – dieťa.
4. Ktorý muž je tvoj brat? – muž.
5. Ktorá kniha je dobrá? – kniha.

6. Ktoré mesto je veľké? – mesto.
7. Ktorí muži sú kamaráti? – muži.
8. Ktoré deti spievajú? – deti.
9. Ktoré jablko je červené? – jablko.
10. Ktorá škola je nová? – škola.

6. Доповни речення вказівними займенниками.

1. muž je starý, ale muž je mladý.
2. kniha je nová, ale kniha je stará.
3. auto je veľké, ale auto je malé.
4. pes je čierny, ale pes je biely.
5. dom je nový, ale dom je starý.
6. dievča je pekné, ale dievča je škaredé.
7. učiteľ je prísny, ale učiteľ je dobrý.
8. mesto je veľké, ale mesto je malé.
9. chlapec je veselý, ale chlapec je smutný.
10. študent je šikovný, ale študent je lenivý.

7. Склади запитання до виділеного словосполучення:

1. Vidím **tento dom**.
2. Poznáš **tú ženu**.
3. Hľadáme **to dieťa**.
4. Máš **túto knihu**.
5. Ideme do **toho mesta**.
6. Pomáham **tej žene**.
7. Stretneme **tých mužov**.
8. Vidím **tie deti**.
9. Čítam **tento časopis**.
10. Píšeme o **tom probléme**.

8. Встав указівні займенники (ukazovacie zámená) у правильній формі:

1. Vidím muža.
2. Pomáham žene.
3. Čakáme na deti.
4. Ideme do mesta.
5. Stretnem kamarátov.
6. Rozprávam sa s učiteľom.
7. Učím sa z knihy.
8. Pozeráme na film.
9. Hovoríme o probléme.
10. Teším sa na dovolenku.

Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly

- Прочитай короткі анекдоти. Зосередься на загальному значенні, а не на кожному слові. Спробуй пояснити, чому він смішний. / Prečítaj si krátke vtipy. Sústreď sa na celkový význam, nie na každé slovo. Skús vysvetliť, prečo je vtipný.

1. Zákazník: „Kol'ko stojí tento náhrdelník?“

Predajca: „100 €.“

Zákazník: „To nie je darček – to je hypotéka!“

2. Zákazník: „Košík je plný.“

Predajca: „Chcete väčší?“

Zákazník: „Nie, chcem auto!“

3. Zákazníčka: „Dobrý deň. Môžem si vyskúšať tie krásne šaty vo výklade?“

Predajca: „Samozrejme, no obyčajne si zákazníci skúšajú oblečenie v kabínke.“

8

МІСТО І ОРІЄНТАЦІЯ

MESTO A ORIENTÁCIA

Українська мова	Slovenský jazyk
місто	mesto
площа	námestie
вулиця	ulica
проспект	bulvár
парк	park
сквер	park/záhrada
дорога	cesta
перехрестя	križovatka
тротуар	chodník
будинок	dom
будівля	budova
магазин	obchod
ресторан	reštaurácia
кафе	kaviareň
школа	škola
університет	univerzita
лікарня	nemocnica
аптека	lekáreň
зупинка	zastávka
вокзал	stanica
орієнтуватися	orientovať sa
йти прямо	ísť rovno
повертати	odbočiť
праворуч	doprava
ліворуч	dol'ava
біля	pri
навпроти	oproti
поруч	vedľa
між	medzi
далеко	d'aleko
близько	blízko

Приклади речень / Príklady viet

Українська мова	Slovenský jazyk
Я йду в парк.	Idem do parku.
Вулиця закрита для руху.	Ulica je uzavretá pre dopravu.
Поверніть на право.	Odbočte doprava.
Магазин знаходиться біля школи.	Obchod sa nachádza pri škole.
Ми йдемо через площу.	Ideme cez námestie.
Ресторан знаходиться навпроти вокзалу.	Reštaurácia je oproti stanici.
Будинок стоїть між двома парками.	Dom stojí medzi dvoma parkmi.
Орієнтуватися в місті неважко.	Orientovať sa v meste nie je ťažké.
Зупинка автобуса знаходиться поруч із лікарнею.	Zastávka autobusu je vedľa nemocnice.
Йти прямо до кінця вулиці.	Ísť rovno až na koniec ulice.

8.1 Знахідний відмінок (koho? čo?) / Akuzatív (koho? čo?)

Знахідний відмінок (*akuzatív*) в обох мовах відповідає на питання: *кого? що? / koho? čo?* Він позначає прямий об'єкт дії, тобто особу чи предмет, на які безпосередньо спрямована дія.

Вживання знахідного відмінка:

- Об'єкт дії дієслова:
Vidím brata. – Бачу брата.
Čítam knihu. – Читаю книгу.
- Напрямок руху (з прийменниками):
Ideme na trh. – Ми йдемо на ринок.
Sadnúť na stoličku. – Сісти на стілець.
- Часові обставини:
Čakať celý deň. – Чекати цілий день.
Pracovať celú noc. – Працювати усю ніч.

Морфологічні особливості:

Чоловічий рід

Vzor/Тип	akuzatív, jednotné číslo	akuzatív, množné číslo
chlap (životné)	chlap- <i>a</i>	chlap- <i>ov</i>
hrdina (životné)	hrdin- <i>u</i>	hrdin- <i>ov</i>
dub (neživotné)	dub	dub- <i>y</i>
stroj (neživotné)	stroj	stroj- <i>e</i>

Жіночий рід

Vzor/Тип	akuzatív, jednotné číslo	akuzatív, množné číslo
žena	žen- <i>u</i>	žen- <i>y</i>
ulica	ulic- <i>u</i>	ulic- <i>e</i>
dlaň	dlaň	dlan- <i>e</i>
kosť	kosť	kost- <i>i</i>

Середній рід

Vzor/Тип	akuzatív, jednotné číslo	akuzatív, množné číslo
mesto	mest- <i>o</i>	mest- <i>á</i>
srdce	srdc- <i>e</i>	srdc- <i>ia</i>
vysvedčenie	vysvedčen- <i>ie</i>	vysvedčen- <i>ia</i>
dievča	dievč- <i>a</i>	dievč-at- <i>á</i>

У словацькій мові низка прийменників (*predložky*) керує знахідним відмінком (*akuzatív*), що означає: іменник або займенник після таких прийменників уживається у формі знахідного відмінка (*akuzatív*). Прийменники цього типу найчастіше позначають **рух у напрямку до місця, зміну позиції, мету дії, а також тему мовлення**. У таблиці, поданій нижче, наведено прийменники, що вимагають знахідного відмінка.

Прийменник	Основне значення	Приклад (slovenský)	Переклад (ukrajinský)
pre	для, задля	<i>Toto je darček pre sestru.</i>	Це подарунок для сестри.
cez	через (рух крізь простір)	<i>Ideme cez park.</i>	Ми йдемо через парк.
o	про (тема)	<i>Bojujem o prvé miesto v súťaži.</i>	Я борюся за перше місце на змаганнях
na	на, до (рух на поверхню/місце)	<i>Idem na univerzitu.</i>	Йду до університету.
za	за (рух за межу)	<i>Dám to za skriňu.</i>	Я поставлю це за шафою.
nad	над (рух угору, над щось)	<i>Skočil nad plot.</i>	Він стрибнув над паркан.
pod	під (рух під щось)	<i>Bežia pod most.</i>	Вони біжать під міст.
medzi	між (рух до середини групи/простору)	<i>Ideme medzi ľuďi.</i>	Йдемо до людей / серед людей.

Вправи / Úlohy

1. Постав іменники у знахідному відмінку:

1. Vidím (chlapec).
2. Čítam (časopis).
3. Máme (auto).
4. Stretnem (priateľ).
5. Pozerám (film).
6. Kúpujem (kniha).
7. Nesieme (taška).
8. Hľadám (mesto).
9. Pozdravujem (učiteľ).
10. Čakáme (vlak).

2. Підстав прийменник так, щоб утворилося речення зі знахідним відмінком:

1. Polož knihu stôl.
2. Prešli sme park.
3. Vyšiel dvere.
4. Schoval darček stôl.
5. Súťažia prvé miesto.
6. Kúpil som darček mamu.

3. Переклади словацькою мовою:

1. Я читаю книгу.
2. Він бачить студента.
3. Ми купили яблука.
4. Вона чекає друга.
5. Діти малюють будинок.
6. Я люблю музику.
7. Вони дивляться фільм.
8. Ми будуємо місто.
9. Учитель хвалить учня.
10. Я знайшов ключі.

4. Переклади українською мовою:

1. Jem jablko.
2. Vidím auto.
3. Kúpila som darček.
4. Roman hľadá kľúče.
5. Deti hrajú futbal.
6. Pozerám seriál.

7. On miluje hudbu.
8. Kuchár varí polievku.
9. Študent píše test.
10. Nesieme tašku.

5. Встав правильний прийменник і постав іменник у знахідний відмінок:

1. Dám pohár (stôl).
2. Odložíme kufor (postel’).
3. Bežíme (park).
4. Píšem list (priateľ).
5. Pozerám sa (okno).
6. Kúpim darček (mama).
7. Skočil (plot).

6. Перекладіть речення словацькою з правильним знахідним відмінком:

1. Ми кладемо комп’ютер **на стіл**.
2. Я дивлюся **через вікно**.
3. Він пише лист для **ректора університету**.
4. Купую подарунок для **моєї доньки**.
5. Вона стрибає **через паркан**.
6. Ми йдемо **серед людей**.
7. Твоя сумочка впала **під стілець**.

7. Вибери правильний прийменник:

1. Idem univerzitu (na / v).
2. Dám pero stôl (na / pod).
3. Pozerám sa okno (cez / nad).
4. Kúpim darček manžela (pre / o).
5. Bežím cestu (cez / medzi).
6. Skočil plot (za / pod).
7. Novinári idú ľudí (medzi / pod).

8. Доповни речення іменником у знахідному відмінку:

1. Idem na
2. Dám tortu na
3. Bežím cez
4. Píšem správu pre
5. Pozerám sa cez
6. Kúpim kyticu pre
7. Skočil nad
8. Ideme medzi

9. Встав правильну форму займенника + іменник у знахідному відмінку:

1. Tieto peniaze sú pre (moja mama).
2. Prechádzam cez (naše námestie).
3. Bežíme cez (tento park).
4. Idem do (jej škola).
5. Zajtra pôjdeme na (táto loď).
6. Píšem list pre (jeho rodič, pl.).
7. Irina ide na (moja univerzita).
8. Cestujeme cez (vaše mesto).

10. Познач правильний варіант:

1. Dám pero (na stôl / na stole).
2. Cestujete (do hôr / cez hory).
3. Pozerám sa (cez okno / na okne).
4. Kúpim mobil (pre syna / o synu).
5. Bežím (v most / cez most).
6. Nakreslím slnko (nad dom / v dom).
7. Ideme (medzi ľuďi / medzi ľuďmi).

11. Встав іменник у правильному роді та відмінку після прийменника:

1. Idem na (prednáška).
2. Nedám topánky na (koberec).
3. Bežím cez (stanica).
4. Píšem list pre (otec).
5. Dnes komunikujeme cez (internet).
6. Kúpime kvety pre (kolegyňa, pl.).
7. Zavesíme obraz nad (gauč).
8. V ZOO nechodíme medzi (zvíra, pl.).

8.2 Дієслова, що відмінюються з знахідним відмінком /

Slovesá spájajúce sa s akuzatívom

У словацькій мові існує група дієслів, які вимагають уживання *знахідного відмінка* (*akuzatív*) для позначення прямого додатка. Таке керування зумовлює граматичну залежність об'єкта від дієслова, оскільки дія спрямована безпосередньо на предмет, особу або явище. Дієслова, що потребують знахідного відмінка, зазвичай виражають процеси сприйняття, володіння, пізнання, цілеспрямованої дії або пошуку інформації.

До найуживаніших дієслів, що потребують знахідного відмінка (*akuzatív*), належать: *mat'* – мати, *vidiet'* – бачити, *počut'* – чути, *poznať* – знати, *hľadat'* – шукати, *čítať* – читати, *učiť sa* – вчитися. Усі вони сполучуються з прямим додатком, формуючи структурний тип *sloveso + predmet v akuzatíve*, що є характерним для словацької системи керування.

**Таблиця з дієсловами, що потребують знахідного відмінка /
Tabuľka sloviessprájajúcich sa s akuzatívom**

Дієслово (sloveso)	Приклад словацькою	Переклад українською
mat' – мати	<i>Mám knihu.</i>	Я маю книгу.
vidiet' – бачити	<i>Vidím dom.</i>	Я бачу будинок.
počut'/počúvat' – чути/слухати	<i>Počujem/počúvam hudbu.</i>	Я чую/слухаю музику.
poznat' – знати	<i>Poznám toho učiteľa.</i>	Я знаю того вчителя.
hľadat' – шукати	<i>Hľadáam kľúče.</i>	Я шукаю ключі.
čítat' – читати	<i>Čítam knihu.</i>	Я читаю книгу.
učit' sa – вчитися	<i>Učím sa slovenčinu.</i>	Я вивчаю словацьку мову.

Вправи / Úlohy

1. Встав іменник у знахідному відмінку після дієслова:

1. Mám (horúčka).
2. Vidím (more).
3. Počujem (hudba).
4. Poznám (profesor).
5. Hľadáam (ulica).
6. Čítame (správa, pl.).
7. Učím sa (slovenčina).
8. Mám (auto).
9. Vidíš (hotel).
10. Počujem (hlas).

2. Переклади словацькою, постав іменник у знахідний відмінок:

1. Я бачу друга.
2. Вона має рацію.
3. Ми читаємо тексти.
4. Він шукає пошту.
5. Я слухаю пісні.
6. Ти знаєш нового вчителя.
7. Ми вчимо математику.
8. Вони бачать будинок.
9. У мене сьогодні лекції.
10. Ти читаєш завдання.

3. Встав правильне дієслово:

1. knihu (mať / vidieť).
2. hudbu (počúvať / počuť).
3. dom (vidieť / mať).
4. učiteľa (poznať / hľadať).
5. slovenčinu (učiť sa / čítať).
6. kľúče (hľadať / poznať).
7. noviny (čítať / vidieť).
8. strom (vidieť / mať).
9. psa (počuť / vidieť).
10. auto (mať / hľadať).

4. Встав форму присвійного займенника:

1. Mám (moja taška).
2. Vidím (tvoj bicykel).
3. Počujem (jeho pieseň).
4. Poznám (naš sused).
5. Hľadám (tvoja kvetina).
6. Čítam (jej časopis).
7. Učím sa (naša gramatika).
8. Vidím (môj manžel).
9. Počujem (tvoj zvon).
10. Mám (jeho telefón).

5. Обери правильний варіант:

1. Nevidíš (chýb / chyby).
2. Nemám (peniaze / peniaz).
3. Nepočujem (hudbu / hudby).
4. Nehľadáte (hotel / hotela).
5. Nečítam (maily / mailov).
6. Neučíš sa (nemčinu / nemčiny).
7. Nepoznáš (mužovi / muža).
8. Nemám (auto / auta).
9. Nevidel som (videa / video).
10. Nepočul som (otázky / otázok).

6. Доповни речення:

1. Ja knihu každý deň.
2. Ty dom cez okno.
3. On hudbu ráno.
4. My učiteľa v škole.
5. Vy kľúče vždy ráno.

6. Oni noviny večer.
7. Ja slovenčinu denne.
8. Ty strom v parku.
9. On psa vonku.
10. My auto v garáži.

7. Vstav дієслово у правильній особовій формі:

1. Ja (mať) knihu.
2. Ty (upratovať) dom.
3. On (počuť) hudbu.
4. My (poznať) učiteľa.
5. Vy (hľadať) kľúče.
6. Oni (čítať) noviny.
7. Ja (učiť sa) slovenčinu.
8. Ty (vidieť) strom.
9. On (počuť) psa.
10. My (mať) auto.

8. Складіть питання зі слів. Замініть слова *osoba* та *vec* у дужках конкретним іменником:

1. (ty) / čítať / (vec)
2. (my) / vidieť / (osoba)
3. (oni) / mať v ruke / (vec)
4. (vy) / poznať / (osoba)
5. (ty) / počúvať / (vec)
6. (vy) / hľadať / (osoba)
7. (my) / učiť sa / (vec)
8. (ona) / vidieť / (vec)
9. (ty) / mať doma / (vec)
10. (ty) / počuť v telefóne / (osoba)

9. Vstav правильний варіант дієслова та іменника:

1. Ty (kresliť / graf, pl.).
2. Ja (otvoriť / okno, pl.).
3. On (spievať / pieseň, pl.).
4. My (hľadať / lopta).
5. Lekár (liečiť / pacient).
6. Rodičia (obsluhovať / hosť, pl.).
7. Ja (vyhrať / súťaž).
8. Ty (tvoriť / socha).
9. Predavač (pozdraviť / zákazník).
10. My (pozeráť / film, pl.).

11. Ja (obliekať / sestra)
12. Ty (navštívit' / galéria)
13. On (počuť / melódia)
14. Učiteľka (robiť / pokus, pl.)
15. Vy (hľadať / kufor, pl.)
16. Kamarátky (piť / káva)
17. Ja (pripravovať / oslava)
18. Ty (obedovať / polievka a cestovina, pl.)
19. Otec (sadiť / kvet, pl.)
20. My (doplňovať / slovo, pl.)

10. Перетворіть речення із завдання 9 у протилежне число та минулий час:

.....

.....

.....

.....

11. Встав присвійний займенник та іменник:

1. Mám (moja ceruzka).
2. Vidíš (tvoj profesor).
3. Počúvam (jeho koncert).
4. Poznáme (naša lekárka).
5. Všetci hľadajú (váš kľúč, pl.).
6. Čítam (jej, štúdia).
7. Staviaš (môj dom).
8. Vidíte (ich fontána).
9. Pripravujeme (naša konferencia).
10. Stratil som (váš email, pl.).

8.3 Запитання: Kde je? Kam ideš? / Otázky: Kde je? Kam ideš?

Kde? (Де є...?) → запитання про місце перебування (де щось/хтось знаходиться, статичне положення).

- Використовується, коли ми питаємо про розташування предмета чи людини.
- Найчастіше вимагає місцевий відмінок (lokál).

Приклади:

Kde je obchod? – Де є магазин?

Kde je učiteľ? – Де є вчитель?

Kde je autobusová zastávka? – Де є автобусна зупинка?

Kam? → запитання про напрям руху (куди хтось/щось рухається, динаміка).

- Використовується, коли ми питаємо про напрям руху або мету руху.
- Найчастіше знахідний відмінок ставиться після прийменників руху (*na, cez*), але використовуються й інші відмінки (*do* + родовий відмінок, *k/ku* + давальний відмінок тощо).

Приклади:

Kam ideš? – Куди ти йдеш?

Kam sa ponáhľáš? – Куди ти поспішаєш?

Kam letíme? – Куди ми летимо?

Порівняння: *Kde?* – *Kam?*

Kde je škola? – Де є школа? (місце, статика)

Kde je obchod? – Де є магазин?

Kam ideš? – *Idem do obchodu.* – Куди ти йдеш? – Я йду в магазин.

Kde je park? – Де є парк?

Важливо:

Kde? → місцевий відмінок (*lokál*) (*v škole, na námestí, pri zastávke*).

Kam? → рух виражається (прийменниками з знахідним, родовим, давальним відмінком).

Запитання	Slovenský jazyk	Українська мова	Відмінок
Kde je...? (Де є...?)	<i>Kde je škola? – Škola je v meste.</i>	Де є школа? – Школа у місті.	місцевий (lokál)
Kam ideš...? (Куди йдеш...?)	<i>Kam ideš? – Idem do školy.</i>	Куди ти йдеш? – Я йду до школи.	знахідний (genitív)
Kde je...?	<i>Kde je park? – Park je pri rieke.</i>	Де є парк? – Парк біля річки.	місцевий (lokál)
Kde je...?	<i>Kde je univerzita? – Univerzita je na námestí.</i>	Де є університет? – Університет на площі.	місцевий (lokál)
Kam ideš...?	<i>Kam ideš? – Idem na univerzitu.</i>	Куди ти йдеш? – Я йду в університет.	знахідний (akuzatív)
Kde je...?	<i>Kde je kamarát? – Kamarát je pri babke.</i>	Де є друг? – Друг у бабусі.	місцевий (lokál)
Kam ideš...?	<i>Kam ideš? – Idem ku kamarátovi.</i>	Куди ти йдеш? – Я йду до друга.	знахідний (datív)

Вправи / Úlohy

1. Переклади подані речення українською:

1. Kde je hotel?
2. Kde je učiteľ?
3. Kde je obchod?
4. Kde je autobusová zastávka?
5. Kde je lekárň?
6. Kde je riaditeľ?
7. Kde je reštaurácia?

2. Обери правильний варіант:

1. Kde je autobusová zastávka? → Je na ulicu. / Je na ulici.
2. Kde je škola? → Škola je v meste. / Škola je v mesto.
3. Kde je park? → Park je pri rieke. / b) Park je pri rieky.
4. Kde je lekárň? → Lekárň je pri nemocnici. / Lekárň je pri nemocnica.
5. Kde je univerzita? → Univerzita je na námestí. / Univerzita je na námestie.

3. Дай відповіді на запитання словацькою мовою:

1. Kde je obchod?
2. Kam ideš teraz?
3. Kde je učebňa?
4. Kam ideš po škole?
5. Kde je park?
6. Kde je lekárň?
7. Kde je autobusová stanica?

4. Склади короткий діалог між двома людьми, використовуючи обидва запитання: *Kde je ...?* та *Kam ideš ...?* Включи у відповідь назву місця або об'єкта та використай правильний відмінок. Приклад діалогу:

A: Kde je park?

B: Park je v centre.

A: Kam ideš?

B: Idem do parku.

Анекдоти до теми розділу / Vtipy k téme kapitoly

- Прочитай короткі анекдоти. Зосередься на загальному значенні, а не на кожному слові. Спробуй пояснити, чому він смішний. / Prečítaj si krátke vtipy. Sústred' sa na celkový význam, nie na každé slovo. Skús vysvetliť, prečo je vtipný.

1. Pani učiteľka sa pýta Jožka:

„Aké máte doma zvieratá?“

„Doma máme psa, mačku a mrazené kurča.“

2. Babka prišla na návštevu a Jožko sa jej pýta:

„Akým dopravným prostriedkom si prišla k nám?“

„Prišla som vlakom.“

Jožko sa vyčítavo obráti na otca a hovorí:

„To je nespravodlivé, že my máme len auto a babka má vlak.“

3. Vo vlaku:

Cestujúci: „Prečo máme meškanie?“

Sprievodca: „Aby ste si cestu viac užili.“

ПІДСУМКОВЕ ТЕСТУВАННЯ

ZÁVEREČNÉ TESTOVANIE

Варіант 1

1. Познач правильну форму дієслова *byť*:
Ja študent.
a) som б) si в) je г) sú
2. Яке слово означає привіт?
a) Dovidenia б) Ahoj в) Ďakujem г) Prosím
3. Обери правильний особовий займенник:
..... ste z Ukrajiny?
a) Vy б) My в) Oni г) On
4. Переклади словацькою: *Це книга*.
a) Tento je dom б) To je mesto в) Toto je kniha г) Tam je učiteľ
5. Вкажи правильну відповідь:
Koľko máš rokov?
a) Ja bývam v Prešove. б) Som študent. в) Som z Ukrajiny. г) Mám pätnásť rokov.
6. Обери правильний переклад: *Добрый день*.
a) Dobrý večer б) Dobré ráno в) Dobrý deň г) Dobrú noc
7. Встав дієслово *mať* у правильній формі:
On psa.
a) mám б) máš в) má г) majú
8. Укажи правильний варіант: *одна книга*
a) jeden kniha б) jedna kniha в) jedno kniha г) jedni kniha
9. Яке слово належить до днів тижня?
a) január б) pondelok в) leto г) večer
10. Переклади словацькою: *У серпні тепло*.
11. Обери правильний прийменник:
..... pondelok máme skúšku.
a) V б) Vo в) Na г) Do
12. Переклади українською:
Mám dvadsať rokov. →
13. Яке слово є прислівником часу?
a) včera б) kniha в) študent г) Bratislava

14. Утвори заперечення:
Ja mám čas. →
15. Вибери правильне питання: (для людини)
 а) Kto je tam? б) Čo je tam?
16. Обери правильне твердження:
 а) Slovenská abeceda má 26 písmen.
 б) Slovenská abeceda má 46 písmen.
 в) Slovenská abeceda má 32 písmen.
 г) Slovenská abeceda má 40 písmen.
17. Переклади: *Мене звати Марта.*
18. Створіть правильну форму дієслова:
 Ja (napísať) list.
 My (uvariť) večeru.
у майбутньому часі: Hráte na klavíri.
у майбутньому часі: Spievaš pieseň.
у минулому часі: My (kúpiť) perá.
у минулому часі: Deti (hrať sa) na ihrisku.
19. Добери відповідь: *Ako sa máš?*
 а) Áno, som študent. б) Ďakujem, dobre. в) Mám knihu. г) Volám sa Peter.
20. Яке слово означає *líto*?
 а) zima б) jeseň в) leto г) jar
21. Переклади українською:
Deti hrajú futbal. →
22. Обери правильний переклад: *Сьогодні гарна погода.*
 а) Včera je pekne.
 б) Dnes je pekne.
 в) Zajtra je pekne.
 г) Teraz je pekne.
23. Постав іменники у знахідному відмінку:
 To je rektor (univerzita). Nesieme (tvoja taška). Hľadáme (brat). Ďakujeme (učiteľ, pl.).

24. Визнач рід іменника: *vajce*
 а) чоловічий б) жіночий в) середній
25. Напиши короткий діалог знайомства (3 – 4 репліки).

Варіант 2

1. Встав форму дієслова *byť*:
Она doma.
а) je б) si в) sú г) som
2. Яке слово означає *Дякую*?
а) Prosím б) Dovidenia в) Ďakujem г) Dobré ráno
3. Вибери правильний особовий займенник:
..... bývaš v Košiciach?
а) Ty б) Vy в) On г) My
4. Переклади словацькою: *Це студентка*.
а) To je učiteľka. б) Toto je študentka. в) Tam je mama. г) To je pes.
5. Укажи правильну відповідь: *Odkiaľ si?*
а) Ja som unavený. б) Mám sestru. в) Som z Ukrajiny. г) Dnes je pondelok.
6. Обери переклад: *Добрий вечір*.
а) Dobrú noc б) Dobré ráno в) Dobrý deň г) Dobrý večer
7. Встав правильну форму дієслова *mať*:
My dom.
а) máš б) máme в) máte г) majú
8. Переклади: *одне дитя*.
а) jeden dieťa б) jedna dieťa в) jedno dieťa г) jedni dieťa
9. Яке слово належить до *місяців року*?
а) streda б) piatok в) máj г) pondelok
10. Переклади словацькою: *У грудні – Різдво*.
11. Обери правильний прийменник:
..... štvrtok pôjdeme do kina.
а) Vo б) V в) Na г) Od
12. Переклади українською:
Bývam v Prešove. →
13. Яке слово є прислівником часу?
а) učiteľ б) zajtra в) kniha г) leto
14. Утвори заперечення:
On má auto. →
15. Обери правильне питання: *(для речі)*
а) Kto je to? б) Čo je to?

16. Вкажи, яке слово НЕ належить до абетки:
а) í б) dž в) š г) й
17. Переклади: *Я студентка педагогіки.*
18. Створить правильну форму дієслова:
Ty (zjest') obed.
Ony (príst') do školy.
у майбутньому часі: Ona sa učí slovíčka.
у майбутньому часі: Telefonujeme do školy.
у минулому часі: Ja (bývať) v Košiciach.
у минулому часі: My (pozerať) film.
19. Добери відповідь: *Ako sa máte?*
а) Ďakujem, dobre. б) Áno, mám sestru. в) Mám desať jablík. г) On je učiteľ.
20. Яке слово означає *осінь*?
а) zima б) jeseň в) leto г) jar
21. Переклади українською:
Moja mama varí večeru. →
22. Обери правильний переклад: *Zavtra mi pôjdeme do školy.*
а) Včera pôjdeme do školy.
б) Dnes pôjdeme do školy.
в) Zajtra pôjdeme do školy.
г) Teraz pôjdeme do školy.
23. Постав іменники у знахідному відмінку:
Čakáme na príchod (otec). Ty vidíš (strom, pl.). Hľadám (vaša stanica). Kupujeme darčeky (sestra, pl.). Je tam sto (študent, pl.).
.....
24. Визнач рід іменника: *tlačiareň*
а) чоловічий б) жіночий в) середній
25. Напиши короткий опис себе (4 – 5 речень) словацькою.
.....
.....
.....
.....

Варіант 3

1. Встав форму дієслова *byť*:
Vy z Ukrajiny?
а) je б) sú в) ste г) si
2. Яке слово означає *До побачення*?
а) Ahoj б) Dovidenia в) Dobré ráno г) Ďakujem
3. Вибери правильний займенник:
..... má sestru?
а) On б) Oni в) My г) Vy
4. Переклади словацькою: *Це вчитель*.
а) To je pes б) Toto je učiteľ в) To je kniha г) Tam je auto
5. Укажи правильну відповідь: *Kde bývaš?*
а) Bývam v Bratislave. б) Som študent. в) Mám psa. г) Volám sa Marta.
6. Обери переклад: *Доброї ночі*.
а) Dobrý večer б) Dobrý deň в) Dobré ráno г) Dobrú noc
7. Встав правильну форму дієслова *mať*:
Vy úlohu?
а) máš б) máte в) máme г) majú
8. Переклади: *один чоловік*.
а) jeden muž б) jedna muž в) jedno muž г) jedni muž
9. Яке слово належить до *пори року*?
а) február б) piatok в) jar г) utorok
10. Переклади словацькою: *Учора йшов дощ*.
11. Обери правильний прийменник:
..... januári je zima.
а) V б) Na в) Do г) Pri
12. Переклади українською:
Som študent. →
13. Яке слово є прислівником часу?
а) večera б) dnes в) radosť г) dielo
14. Утвори заперечення:
My máme psa. →
15. Обери правильне питання:
а) Kto hrá na gitare?
б) Čo hrá na gitare?

16. Вкажи, яке твердження правильне:
- Наголос у словацькій мові може падати на будь-який склад.
 - Наголос завжди на першому складі.
 - Наголос завжди на останньому складі.
 - Наголос залежить від довжини голосної.
17. Переклади: *Я з України.*
18. Створіть правильну форму дієслова:
- On (prít') na kurz slovenčiny.
 Ty (uvarit') obed.
у майбутньому часі: On robí projekt.
у майбутньому часі: Pripravujem prezentáciu.
у минулому часі: Ty (fotografovať) more
у минулому часі: My (pracovať) v škole.
19. Добери відповідь:
- Čo je to?*
- To je ujo.
 - To je pohár.
 - To je kolega.
 - To je učiteľ.
20. Яке слово означає *зима*?
- leto
 - jar
 - zima
 - jeseň
21. Переклади українською:
- Otec číta noviny.* →
22. Обери правильний переклад: *Учора ми грали у футбол.*
- Včera sme hrali futbal.
 - Dnes sme hrali futbal.
 - Zajtra sme hrali futbal.
 - Teraz sme hrali futbal.
23. Постав іменники у знахідному відмінку:
- Študentky pijú (káva). V meste sú dve (divadlo). Mám fotku (sestra). Pomáhame (rodič, pl.). Pozdravujem (kolega).

24. Визнач рід іменника: *postel'*
- чоловічий
 - жіночий
 - середній
25. Напиши 3–4 речення про свій день словацькою (використай *včera, dnes, zajtra*).

КЛЮЧ ДО ТЕСТІВ

Ключ до Варіанта 1

1 – a (som)	14 – Ja nemám čas.
2 – б (Ahoj)	15 – a (Kto je tam?)
3 – a (Vy)	16 – б (46 písmen)
4 – в (Toto je kniha)	17 – Volám sa Marta.
5 – г (Mám pätnásť rokov.)	18 – napíšem, uvaríme, budete hrať, budeš
spievať, kúpili sme, hrali
6 – в (Dobrý deň)	19 – б (Ďakujem, dobre.)
7 – в (má)	20 – в (let)
8 – б (jedna kniha)	21 – Діти грають у футбол.
9 – б (pondelok)	22 – б (Dnes je pekne.)
10 – V auguste je teplo.	23 – univerzity, tvoju tašku, brata, učiteľom
11 – a (V)	24 – в (середній)
12 – Мені двадцять років.	25 – самотійна відповідь.
13 – a (včera)	

Ключ до Варіанта 2

1 – a (je)	15 – б (Čo je to?)
2 – в (Ďakujem)	16 – г (й)
3 – a (Ty)	17 – Som študentka pedagogiky.
4 – б (Toto je študentka)	18 – zješ, prídu, bude sa učiť, budeme
telefonovať, býval(a) som, pozerali sme
5 – в (Som z Ukrajiny.)	19 – a (Ďakujem, dobre.)
6 – г (Dobrý večer)	20 – б (jeseň)
7 – б (máme)	21 – Моя мама готує вечерю.
8 – в (jedno dieťa)	22 – в (Zajtra pôjdeme do školy.)
9 – в (máj)	23 – otca, stromy, vašu stanicu, sestrám,
študentov
10 – V decembri sú Vianoce.	24 – б (чоловічий)
11 – a (Vo)	25 – самотійна відповідь.
12 – Я живу в Пряшеві.	
13 – б (zajtra)	
14 – On nemá auto.	

Ключ до Варіанта 3

1 – в (ste)	14 – My nemáme psa.
2 – б (Dovidenia)	15 – а (Kto hrá na gitare?)
3 – а (On)	16 – б (наголос завжди на першому складі)
4 – б (Toto je učiteľ)	17 – Som z Ukrajiny.
5 – а (Bývam v Bratislave.)	18 – príde, uvaríš, bude robiť, budem
pripravovať, fotografoval si, pracovali sme
6 – г (Dobrá noc)	19 – б (To je kniha.)
7 – б (máte)	20 – в (zima)
8 – а (jeden muž)	21 – Батько читає газету.
9 – в (jar)	22 – а (Včera sme hrali futbal.)
10 – Včera pršalo.	23 – kávu, divadlá, sestry, rodičom, kolegu
11 – а (V)	24 – б (жіночий)
12 – Я студент.	25 – самотійна відповідь.
13 – б (dnes)	

БІБЛІОГРАФІЯ

LITERATÚRA

- Borovská, E. (2022). Slovak as a foreign language at the Slovak University of Technology. *Philologia*, 32 (2), 81-91.
- Čižmárová, M. 2018. Slovenský jazyk ako cudzí v univerzitnom prostredí. *Jazykový a kultúrny priestor v proměnách 21. století: Sborník příspěvků z konference Profilingua*, 164-174.
- Gálišová, A. (2021). Skupinové formy práce a kooperatívne učenie pri osvojovaní si slovenčiny ako cudzieho jazyka. *Didaktické studie*, 13(1), 60-77. https://www.researchgate.net/publication/367409451_SKUPINOVE_FORMY_PRACE_A_KOOPERATIVNE_UCENIE_PRI_OSVOJOVANI_SI_SLOVENCINY_AKO_CUDZIEHO_JAZYKA_Group_Work_and_Cooperative_Learning_in_the_Acquisition_of_Slovak_as_a_Foreign_Language_In_Didakticke_studie
- Gluchmanová, M. (2022). Slovak as a foreign language for the first-year bachelor students. *Advanced Education*, 20, 70-78. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1362580.pdf>
- Kamenárová, R., & Španová, E. (2023). *Slovenčina ako druhý jazyk: Analýza súčasného stavu a kľúčových pojmov*. Bratislava: Studia Academica Slovaca.
- Kamenárová, R., Španová, E., Tichá, H., Ivoríková, H., Kleschtová, Z., & Mošaťová, M. (2007). *Krížom-krážom: Slovenčina A1*. Bratislava: Studia Academica Slovaca.
- Kamenárová, R., Španová, E., Ios Ivoríková, H., Mošaťová, M., Krchová, Z., & Tichá, H. (2018). *Krížom-krážom. Slovenčina A1. 2., doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- Kamenárová, R., et al. (2015). *Krížom-krážom: Slovenčina A1 + A2. Cvičebnica*. Bratislava: Studia Academica Slovaca.
- Oriňáková, S. (2017). Analýza problémových javov v slovenskom jazyku v jazykovom prejave ukrajinských študentov. *CASALC Review*, 6(3), 71-81. <https://journals.muni.cz/casalc-review/article/view/20483/16381>
- Pachomovová, S. & Džoganík, J. (2018). Slovenský jazyk. Učebnica pre študentov vysokých škôl. / Словацька мова. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. 2. vyd. Užhorod: Vydavateľstvo Olexandry Harkušovej.
- Pekarovičová, J. (2020). Slovenčina ako cudzí jazyk. Predmet aplikovanej lingvistiky. Slovak as a Foreign Language. Subject of Applied Linguistics. Bratislava: Filozofická fakulta, Univerzita Komenského.
- Perovská, V. (2019). Problémy pri osvojovaní si slovenčiny ako cudzieho jazyka u ukrajinských študentov. Vybrané javy na zvukovej rovine. *Jazyk a kultúra* 10 (39-40), 83-92. <https://www.ff.unipo.sk/jak/cislo39-40.html>

- Sedláková, M. a kol. (2021). Praktická didaktika slovenčiny ako cudzieho jazyka pre študentov slovakistiky. Košice: UPJŠ v Košiciach. <https://unibook.upjs.sk/img/cms/2021/FF/prakticka-didaktika-slovenčiny-ako-cudziedho-jazyka.pdf>
- Spáčilová, S. (2019). K vybraným problémom používania verb v ústnych prejavoch ukrajinských študentov hovoriacich po slovensky. *Jazyk a kultúra*, 10, 39-40.
- Tatarko, M. (2019). Vplyv jazykových predpokladov na úspešnosť učenia sa cudzieho jazyka. *Slovak Journal for Educational Sciences / Pedagogika*, 10(3), 181-200. <https://www.casopispedagogika.sk/rocnik-10/cislo-3/studia-tatarko.pdf>
- Tatarko, M. (2016). Vplyv motivácie na úspešnosť učenia sa cudzieho jazyka. *Slovak Journal for Educational Sciences / Pedagogika*, 4, 241-262. https://web.archive.org/web/20180424141205id_/http://www.casopispedagogika.sk/rocnik-7/cislo-4/studia-tatarko.pdf
- Uličná, M. (2018). Východiská tvorby učebného materiálu na výučbu slovenčiny ako cudzieho jazyka pre začiatočnú úroveň. Bases of Creating Teaching Material for Teaching Slovak as a Foreign Language for the Beginner Level. In I. Kunovská, et al. (Eds.), *Moderné trendy vo výučbe cudzích jazykov*, pp.112-156. Brno: Tribun EU.
- Vrábl'ová, J., Mošaťová, M., Hargašová, Z., Šmatl'áková, Z. (2022). Prvá pomoc po slovensky. First aid in Slovak. Bratislava: Univerzita Komenského.

Internetové zdroje:

https://www.ff.unipo.sk/slovencina/?page_id=432

<https://www.vtipkar.sk/category/skola/page/3/>

ZÁKLADY SLOVENSKEHO JAZYKA PRE UKRAJINSKÝCH ŠTUDENTOV
ОСНОВИ СЛОВАЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ

Autorka:

doc. Hanna Strohanova, PhD.

Vydala:

Prešovská univerzita v Prešove
vo Vydavateľstve Prešovskej univerzity Prešov, 2026

Všetky práva vyhradené. Akékoľvek reprodukovanie tohto diela
je možné len so súhlasom majiteľa autorských práv.

Prešov 2026

ISBN 978-80-555-3684-2

EAN 9788055536842